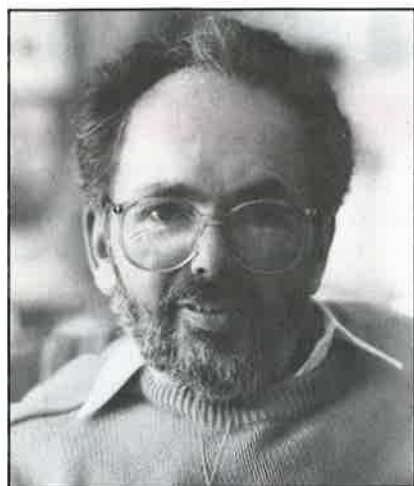

MUSKELKRAFT

Nyt fra Muskelsvindfonden

Nr. 6 . 1987 . 15. ÅRGANG

af landsformand
Evald Krog

En fugl i hånden

Det siges ofte, at en fugl i hånden er bedre end ti på taget. Og det er så sandt, som det er sagt. Men hvad nu, hvis man slet ikke har nogen fugl i hånden, men kun de ti på taget? Er alt håb så ude? Eller kan man måske liste en af dem ned i hånden?

Noget nær sådan er nemlig situationen efter folketingets »handicappakke«. Som jeg snart har sagt mange gange, så var det meget lidt, vi fik ud af vore tre vigtigste ønsker: Hurtigere udskiftning af motorkøretøjer, en bindende landsdækkende hjælpeordning og en permanent landsdækkende fysioterapi uden egenbetaling og uden transportudgifter.

Os til gode

Men folketingets beslutning om at prioritere »de små handicapgrupper« viser sig nu måske at komme »os« til gode. Med »os« mener jeg ikke fysisk handicappede i almindelighed, men kun »os«, der har muskelsvind eller en af de andre sjældne forekomne sygdomme.

Som følge af »handicappakken« har socialministeren nedsat en tværgående projektgruppe, som »skal beskrive de enkelte handicapgruppers særlige behov og vanskeligheder og redigere for, hvordan de efter gældende regler kan afhjælpes«. Desuden skal projektgruppen »fremsætte forslag til yderligere hjælpemuligheder, herunder forslag til, hvordan kommuner/ amtskommuner sikrer en koordinerende indsats over for den enkelte familie«. Og denne projektgruppe har indledt sit arbejde med at sende os en hel stribe spørgsmål.

Koordinerende

Ord som »yderligere hjælpemuligheder« og »koordinerende indsats« leder jo straks tankerne hen på vort Vejlednings- og Behandlingscenter. Det kan nemlig tilbyde lige præcis den »koordinerende indsats«, som kommunerne og amtskommunerne ikke kan tilbyde – og vel heller ikke kan forventes at tilbyde, når vi nu er en af de »små handicapgrupper«.

Forskellig praksis

Alligevel er VB-centeret ikke ude problemer. Der er fortsat en meget forskellig praksis i sygehusenes visitering til centeret. Det kan skyldes lokal stolthed – »vi kan selv«. Det kan også skyldes usikkerhed med hensyn til, hvad VB-centeret egentlig tilbyder. Men den hyppigste årsag er nu nok, at betalingen til VB-centeret skal tages af den enkelte sygehusafdelings eget budget, og det er ikke så indlysende for den visiterende overlæge, at han skal skære ned på sin afdelings egne aktiviteter for at få råd til at købe eksterne ydelser. Altså et helt klart strukturproblem, som det må være en lækkerbidtsken for projektgruppen at se på.

Fugle nok

Der er fugle nok på taget. Nu håber vi på, at vi kan få et par af dem ned i hånden. Projektgruppen skal være færdig med sit arbejde inden årets udgang.

MUSKELKRAFT

Nyt fra Muskelsvindfonden
ISSN 0105-5524

Redaktionen:

Evald Krog (ansvh.)
Marius Byriel
Erik Fogtmann (DJ)
Mikael Mølgaard (DJ)
Marianne Frederiksen (DJ)

Redigering og lay-out:

Mikael Mølgaard

Tryk:

Rounborgs grafiske hus,
Holstebro
Oplag: 2.700
Redaktionen afsluttet
d. 24/9 1987.
Deadline for næste nummer af
Muskelkraft d. 25/10 1987.

Muskelsvindfonden

Muskelsvindfonden er en medlemsforening, der har som mål at forbedre vilkårene for folk med muskelsvind. Det sker både gennem støtte til forskning, ved oplysende arbejde og ved at forbedre behandlingsmulighederne for de ca. 16.000 danskere, der har en muskelsvindsygdom.

Muskelsvindfonden
Vestervang 41, 8000 Århus C
Giro 901 11 10

Sekretariat:

06 13 97 77

Vejlednings- og behandlingscentret:

06 19 18 44

Udviklingscenter:

06 13 97 77

Klinik for fysioterapi:

06 19 10 23

Vejlednings- og behandlingscentret Sjælland:

Søborg Gymnasium
Høje Gladsaxe Torv 4,
2860 Søborg
01 56 48 66

Forsidefoto:

Liv eller død – et teknologisk valg.
En debatfilm af Erik Thygesen og
Freddy Tornberg. Muskelkraft har
været i biografen og se filmen.
Læs anmeldelsen i tidsskriftet.
Foto: Freddy Tornberg Film og Video.

Indhold

4 Som når tanterne strækker strømper. Portræt af kunstneren Sigrid Tvedberg.

9 Det knager i den svenske model. Kløften mellem handicappede og ikke-handicappede er blevet større de sidste år.

13 Tre forsøg og ingen hjælperordning. De sidste to år har Frank Johansen fra Odense forsøgt at få hjælp efter paragraf 48, stk. 3, i bistandsloven.

15 Hverken normalt eller rimeligt, siger rådmand Robert Dalskov Andersen om praksis i Odense kommune.

16 Ingen vej tilbage for århusordningen. Ny vejledning som første resultat af den såkaldte »handicappakke«.

17 Den besværlige nytænkning. Praktiserende læge Jes Rahbek kommenterer kommunernes sundhedsplaner.

18 Når vandet skal være varmt. En fortælling om et nyt handicapcenter i Randers.

21 Kronjylland til debat igen. Århus Amtsråd truer med at spare nyt handicapcenter væk.

22 En tur til ... Rasmus Dahl har prøvesejlet den såkaldte Mini 12'er for Muskelkraft.

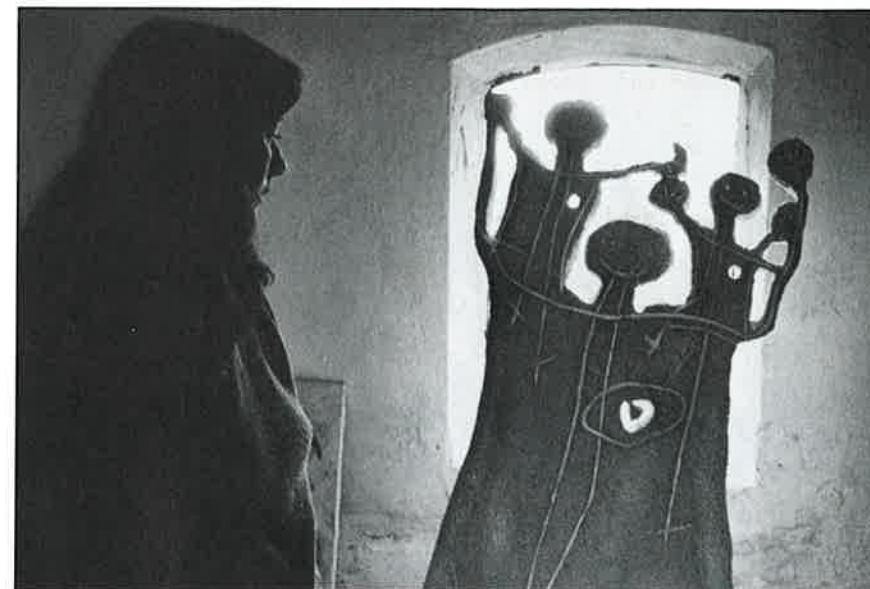
24 Udsving på en kurve. Læge Lars Breuning har været i biografen og set filmen »Liv eller død – et teknologisk valg«.

26 Det ser ikke så sort ud ... Muskelkraft var med ved indvielsen af Dansk Teknologicenter for Handicappede.

29 Lidt nyt fra Messen. Nye hjælpemidler præsenteret på Forsorgsmessen i Herning.

35 Nyt og noter. Om indlæggelse på hospital, kortlægning af hoteller, højere pension og nye regler for 65-billetter.

37 Vor egen verden – om aktiviteter i oktober og november måned.

Sigrid Tvedberg. Foto: Mogens Laier.

Mini 12'er i Århus Havn. Foto: Preben Kirkholt.

Frank Dalhoff ved indvielsen af Dansk Teknologicenter for Handicappede. Foto: Mogens Laier.

Som når tanterne strikker strømper

Kunstneren Sigrig Tvedberg er fascineret af bronchealderens helleristninger og materialet polystirol. Og så er hun forøvrigt enlig mor, har muskelsvind og bor på et gammelt husmandssted ved den jyske vestkyst. I en samtale med Muskelkraft fortæller hun om glæden ved at skabe, vreden over den megen formynderi og håbet om at kunne leve af sit arbejde.

af Mikael Mølgaard

For enden af den ufremkommelige grusvej ligger det lave stuehus. Næsten skjult af høje træer og tætte buske. Som en frodig grøn bevoksning i et åbent vestjysk landskab domineret af gule lave marker. Og først helt inde på gårdspladsen kommer staldbygningen til syne. Mærket af vejr og vind som facaden på det over 100 år gamle stuehus.

Til gårdsiden hænger de små utætte staldvinduer stadig på de rustne jernbeslag og er med til at tegne billedet af et forfaldent husmandsbrug. Men forestillingen holder kun til man træder ind bag den lave dør.

Som jordbær i december – der vækker opsigt og undren – fremstår det indre. Et kusntgalleri gemt væk i en gammel staldbygning på den yderste vestkyst. Men for Sigrig Tvedberg var det helt naturligt at ombygge de 350 m² stald til galleri. Hun bor og arbejder på det gamle husmandssted – og så var det nærliggende at have et sted at placere de mange malerier, akvareller og skulpturer.

For øjeblikket er det helleristninger, der optager den 39-årige kunstner. Helleristninger fra

bronchealdermenneskernes måde at ridse motiver og figurer i sten. Og disse lidt primitive figurer af mennesker på jagt og fiskeri, har Sigrig Tvedberg taget til sig og indarbejdet i sine billeder.

Sporene fra bronchealderen

– Det symboliserer noget oprindeligt. Det enkle og måske banale. Men jeg vil gerne ruske op i folk og gøre opmærksom på de virkelige værdier. Samværet med børnene, fællesskabet i familien, kampen for at få mad på bordet. Når jeg skildrer en jagtscene, er det ikke fordi jeg synes folk skal gå på jagt. Men en del mennesker synes at tro, at kyllingerne og bøfferne stammer fra en køleboks i Kvickly. Og den forestilling vil jeg godt være med til at aflive, siger Sigrig Tvedberg.

Sigrig Tvedberg fortæller beredvilligt om billederne. Om de utallige forstudier hun har gjort af redskaber fra bronchealderen for at kunne fange »stregen« i helleristningerne. Om de mange timers arbejde, der ligger i den

blå baggrund på et af malerierne, der forestiller et hav – i oprør og ro. Og om symbolikken i billederne, der ikke nødvendigvis er entydigt, men altid udspringer af et socialt engagement. Sigrig Tvedberg maler aldrig dekorativt. Basta.

Polystirol går ikke i stykker

Men hun elsker at lege med motiver, former, materialer og redskaber. Og her giver de tynde flade polystirol-skulpturer, der vipper let ved den mindste berøring, afløb for fantasien. Polystirol kender de fleste fra de hvide

frugtkasser eller som emballagen omkring den nye radio. Og selvom det minder om flamingo, er den kemiske sammensætning ikke helt den samme, forklarer Sigrig Tvedberg.

– Og lad nu være med at spørge om det ikke går i stykker. Det er standardspørgsmålet, når folk første gang ser mine skulpturer. Og jeg er faktisk dødtræt af at høre den slags vrøvl. Jeg mener, hvis folk samler på tynde kystalglas hiver de ikke i foden for at se om den sidder ordentlig fast, vel?

Og det har hun jo så evigt ret i. På vej ud mod haven, hvor jeg lige skal se nogle af hendes tid-

Randi og Sigrig Tvedberg. Foto: Mogens Laier.

ligere arbejder, kommer Sigrig Tvedberg i tanke om vores telefonsamtale, da vi aftalte interviewet. Hun havde mildest taget været forvirret at snakke med, og det ville hun godt lige give en forklaring på.

Viborgtur – retur

– Jeg havde været i Viborg for at aflevere malerier og skulpturer til en udstilling. Men da jeg kom derop, gik der håndværkere i de rum, jeg skulle udstille i.

Ombygningen havde taget længere tid end beregnet, men Handelsbanken, der ejer lokalerne, havde bare glemt at give mig besked, selvom jeg havde snakket med dem få dage i forvejen. Jeg blev nødt til at tage hjem med de fleste af mine ting igen. En lille spøg som kostede mig 2-3000 kr. og det er der dårlig plads til i mit budget. Men det kan jeg fortælle lidt mere om senere, siger Sigrig Tvedberg og skyder glassdøren til haven til side.

– Men kan du ikke få refunderet dine udgifter fra Handelsban-

ken, spørger Muskelkrafts ud-sendte.

– Jeg havde jo kun en mundtlig aftale, forklarer Sigrid Tvedberg. Og så ved jeg heller ikke om det er klogt at lægge sig ud med en af de store banker. De køber jo ind imellem nogle af mine ting, tilføjer hun og giver dermed et eksempel på den klemme, man som kunstner ofte befinder sig i.

Patina fra naturen

Imellem høje træer, rododendronbuske og små bassiner står de lidt større skulpturer. Det ligner natursten eller marmor, men det er polystyrol. »Mor og datter« og »Kvinde« har som de ældste af skulpturerne fået et grønligt skær – en slags patina fra naturen.

– Det er mit lille stykke Øresund, ler Sigrid Tvedberg og peger på det største af de firkantede bassiner. Der vokser åkander på overfladen og svømmer guld-fisk i vandet. Jeg har også en mani med at plante bøgetræer overalt, forsætter hun. Et slags stille forsøg på at fastholde indtrykkene fra barndommen i Nordsjælland.

Og hvordan finder man så vej fra sundbyen Helsingør til en lille uundseelig plet på den jyske vestkyst?

– Gider du virkelig høre om det, spørger Sigrid Tvedberg med let rynkede bryn. Hun har med sirlig blyantstreg skrevet en masse punkter op over hinanden. Tanker hun har gjort sig, om den klemme hun befinder sig i, og som hun betragter som vigtigere at bruge tid på end beretningen om hendes liv. Men, ok, hvis det ikke kan være anderledes... Og så begynder hun at fortælle fra stolen i den lille havestue.

I kronologisk orden

Sigrid Tvedberg er født i Norge i 1948. Faderen var norsk og moderen dansk. Familien flyttede tidligt til Helsingør, hvor Sigrid Tvedberg tilbragte sin barndom og blev student fra Helsingør Gymnasium i 1967. Samme år blev hun indskrevet på Århus

Sigrid og Randi Tvedberg – mellem rododendronbuske og små bassiner. Foto: Mogens Laier.

Universitet og startede på at læse medicin. Men efter to års studier opgav hun og begyndte i stedet at studere på Københavns biblioteksskole.

– Men hvorfor gav du op?

– Jeg ville egentlig også gerne have fortsat, men jeg var lige blevet opereret. Jeg er født med en muskelsvindsygdom, Charcot-Marie-Tooth, en ret sjælden type, der sætter sig i ledene, og som bevirker, at jeg hurtigt bliver træt. F.eks. pludselig har svært ved at gå. Og på en eller anden måde, var jeg kommet i forbindelse med en overlæge fra Århus, der var kendt for sine operationer af balletdanserne fra Den Kongelige Ballet. Men for at gøre en lang historie kort, blev

jeg opereret i fødderne, lå et helt år på hospitalet og kom i kontakt med en socialrådgiver, der mente, jeg skulle have en kort uddannelse, da jeg formentlig ikke ville kunne gennemføre medicinstudiet. Jeg ved ikke, hvorfra hun havde sin viden, men i hvert fald lod jeg mig presse til at lave noget andet.

– Det er en situation, jeg har oplevet mange gange siden, tilføjer Sigrid Tvedberg hovedrystende. Der er så mange mennesker, der har så travlt med at bestemme, hvad der er bedst for mig.

Men efter 4 år på biblioteksskolen, fik Sigrid Tvedberg arbejde som informationskonsulent i Mellempøkkeligt Samvirke,

»I virkeligheden er det forkert, at jeg ikke bare sidder med hænderne i skødet«, siger Sigrid Tvedberg. Foto: Mogens Laier.

og var efter 2 års arbejde med u-landsforhold klar til at blive udstationeret som FN-ekspert i Somalia. Men så blev der krig i landet, og udstationeringen røg i vasken. Og Sigrid Tvedberg flyttede til gården i Frøstrup og besluttede sig for at leve som kunstner efter 2 år som ledende børnebibliotekar ved Esbjerg bibliotek. Det var i 1978.

Historien om tanterne

– Hvad mente du med, at der er så mange der har travlt med at bestemme, hvad der er bedst for dig?

– Det er ligesom historien om tanterne, der strikker strømper

til de små fattige børn, der bare har at tage imod de hjemmestrikkede strømper med kys-hånd. Hvis de ikke kan lide strømperne eller hellere ville have en trøje, bliver tanterne mopsede. Og børnene får at vide, at de er utaknemmelige. En sådan tanteholdning synes jeg trives i bedste velgående. Især blandt sagsbehandlere og politikere i kommunen, men også hos venner og familie har jeg stødt på tantemanéerne. Men jeg må hellere give et konkret eksempel, fortsætter Sigrid Tvedberg.

– Jeg har brug for at gøre gymnastik for at holde nogle færdigheder ved lige. Jeg startede derfor på et triminstitut og søgte kommunen om at få kontingentet

betalt. Men det kunne der ikke være tale om. Hvis jeg havde brug for behandling, kunne jeg få fysioterapi på sygehuset i Varde, var svaret. Og det er helt tåbeligt. For det første var det billigere at betale mit kontingent til triminstituttet end lade mig gå til ambulant behandling. For det andet passede mit forslag meget bedre ind i min hverdag. På hospitalet får man en fast tid een eller to gange om ugen, på triminstituttet kan jeg komme så meget jeg vil og selv bestemme tidspunktet. F.eks. når min datter er i skole. Så det endte med, at jeg købte mig en romaskine, som jeg selv betalte, fortæller Sigrid Tvedberg med et skævt grin. Man er nødt til at have en humo- ▶

ristisk distance til tingene, hvis man ikke skal gå ned med flaget, tilføjer hun.

Den der rejser lever...

Men det går hende alligevel på, når venner og familie stikker til hende fordi hun og datteren Randi på 7 år vælger at rejse på ferie sydpå.

– De synes, det er uansvarligt at bruge penge til den slags, når min økonomi nu er så dårlig. Men jeg hverken ryger eller drikker, køber stort set aldrig nyt tøj eller spiser overdådigt. Den eneste luksus vi tillader os er, at tage en charterrejse – som regel på afbud – een eller to gange årligt. Og det er simpelthen nødvendigt for os begge at komme væk fra det hele engang imellem, hvis vi skal klare hverdagen. Men det er bestemt ikke velset, fortæller Sigrud Tvedberg og fortsætter:

– I virkeligheden er det forkert, at jeg ikke bare sidder med hænderne i skødet, når jeg nu er handicappet og modtage pension. Fra det offentlige side er der i hvert fald ikke megen opmuntring at hente. Jeg kan ikke få varmhjælp til mit atelier, så om vinteren må jeg arbejde i 8-10 graders varme. Jeg har også selv måtte betale for en ordentlig kontorstol, en elektrisk skrivemaskine ligesom jeg har finansieret ombygningen af galleri og atelier med private banklån. Problemet er åbenbart, at jeg bliver betragtet som selvstændig, og så er der ikke megen hjælp at hente.

Så kan du jo bare flytte...

Og det er umuligt at leve for en pension på godt 4000 kr. om måneden, mener Sigrud Tvedberg. I hvert fald hvis hun fortsat skal leve som kunstner med udgifter til opvarmning af atelieret, køb af materialer m.v. Men selv om hun skulle vælge at følge det råd, som hun ofte har fået i kommunen – at flytte hvis hun er utilfreds – ville det ikke løse hendes situation.

– Jeg ville komme afsted med en gæld på 2-300.000 kr. på hu-

Et tidligt arbejde i polystirol. Foto: Mogens Laier.

set, som jeg aldrig ville kunne betale. Og så ville det samtidig være slut med at lave det eneste, jeg har lyst til, nemlig at male og lave skulpturer. Derfor er den eneste udvej, at prøve at »slå igennem« som kunstner for alvor, og så håbe, at jeg kan leve af det, siger Sigrud Tvedberg.

Et kapløb med tiden

Og Sigrud Tvedberg har noget at have forhåbningerne i. Hun har haft over 20 seperatudstillinger i år, været med på Charlottenborgs Forårsudstilling 87 og fået megen ros af avisernes kunstnere. Og succes'en har da også smittet af på priserne på Sigrud Tvedbergs billeder og skulpturer. Men det er stadig et kapløb med tiden. Når pengene fra lånet i banken er brugt op, skulle der helst være solgt en

del arbejder eller ligge nogle arbejdsopgaver klar.

– Det groteske i hele spillet er jo også, at der aldrig er nogen som har stillet spørgsmålstejn ved mit arbejde. Samfundet vil godt have kunst, men vil helst ikke betale noget for det. På trods af Blåbjerg kommune flere gange har anbefalet mig at flytte, kom der alligevel en opfordring fra en kreds i kommunen, som foreslog, at jeg og andre kunstnere skænkede værker til indvielsen af det nye rådhus. Og for det ikke skulle være løgn, var det på et tidspunkt, hvor kommunen lige havde truet med at sende mit hus på tvangsauktion, fordi jeg ikke kunne betale en tilslutningsafgift til det kommunale vandværk efter at min brønd var blevet lukket p.g.a. for højt nitrathold, fortæller Sigrud Tvedberg. □

Kløften mellem handicappede og ikke-handicappede er blevet større... Foto: Martin Naclér/Sigma.

Det knager i den svenske model

af Mikael Mølgaard

I foråret 1987 vedtog Folketinget den såkaldte »handicappakke«. Men det er ikke kun i Danmark, at handicappedes livsbetingelser er blevet diskuteret på højeste plan. Allerede i 1982 vedtog den svenske Riksdag et stortillet handlingsprogram, der skulle gøre det lidt lettere at være handicappet. Men de flotte intentioner har åbenbart ikke medført de store ændringer. Tværtimod viser en ny undersøgelse, at det står værre til i dag, end det gjorde i 1982.

Kløften mellem handicappede og ikke-handicappede bliver større og større – og det er så at sige på alle felter. Det viser en undersøgelse, som Statens Handicapråd i foråret fremlagde for den svenske regering.

Over 130.000 handicappede er tvunget til at leve på institution – bl.a. fordi der ikke er handicappede boliger nok, handicappede kommer oftest bagerst i arbejdsløshedskøen, og økonomisk er forholdene for handicappede blevet mærkbart forringet de sidste fem år.

Det er blot nogle af de konklusioner, som Handicaprådet når frem til i undersøgelsen. Og det

virker forstemmende i lyset af det handlingsprogram, som Riksdagen vedtog i 1982.

Et omfattende program

Handicapprogrammet var en blanding af hensigtserklæringer og konkrete forslag til, hvordan forholdene for handicappede på en række felter kunne forbedres. Handlingsprogrammet skulle være en slags rettesnor for lovgivningsarbejdet i Riksdagen, ligesom der blev fastlagt en række principper, der skulle ændre forholdene for handicappede i amterne, kommunerne og i de private virksomheder.

Eksempelvis princippet om, at alle virksomheder skal gøres tilgængelige for handicappede, og at omkostningerne ved nødvendige ombygninger skal betragtes som en driftsudgift i virksomheden. Altså ikke betales af skatteyderne via kommunale tilskud.

Men indføjelser af det såkaldte finansieringsprincip i handlingsprogrammet har åbenbart ikke medført de store ændringer. »Det er svært at finde eksempler på, at dette princip er blevet fulgt«, hedder det i undersøgelsen.

Da handlingsprogrammet blev vedtaget i 1982, var man godt klar over, at der var tale om et ambitiøst program. Enkelte af skævhederne kunne der umiddelbart rettes op på ved en ændret lovgivning, men på en række felter måtte man forvente, at der mindst gik 10 år før end handlingsprogrammet var ført ud i livet.

Så i realiteten har regeringen stadig 5 år til at få rettet op på de skævheder, som handicaprådets undersøgelse har påvist eksisterer. Men det tvivler handicaprådet stærkt på vil ske.

Et godt grundlag

Handlingsprogrammet skulle ellers have det bedst tænkelige grundlag for at blive ført ud i livet. Samtlige partier i Riksdagen bakkede op om programmet, ligesom amternes og kommunernes organisationer og arbejdsmarkedets parter sagde god for indholdet. Også handicaporganisationerne betragtede handlingsprogrammet som et skridt i den rigtige retning, omend der lød kritiske røster.

Eksempelvis blev det påpeget,

Stockholm 1987. Foto: Michael Daugård/Fotogruppen 2. Maj.

at der ikke var afsat de nødvendige økonomiske midler til at føre programmet ud i livet.

I økonomisk stramme tider, er der ikke råd til de store reformer, lød det fra regeringen, da programmet blev fremlagt for Riksdagen i 1982. Og derfor skal ændringerne først og fremmest komme ved en omlægning af indsatsen, hed det ved fremlæggelsen.

I handicaprådets undersøgelse får handicaporganisationerne inddirekte medhold i kritikken. Ved at påvise hvor grelt det står til, sætter undersøgelsen et stort spørgsmålstejn ved, hvor man-

ge ændringer, man kan påregne uden at ville afsætte de nødvendige penge – eksempelvis til gennemførelse af egentlige reformer.

Skævhederne kommunerne imellem

På et andet felt er handicaprådet dog ikke bange for at bakke op om den kritik, som handicaporganisationerne havde rejst ved handlingsprogrammets tilblivelse. Nemlig kritikken af de mange rammelove, som Riksdagen havde gennemført i midten og slutningen af 70-erne.

Rammelove er bredt formulerede love, hvor de enkelte kommuner eller amter selv skal »fylde indhold« på lovene. Ganske vist efter retningslinier, som udstikkes fra de ministerier, som lovene hører under. Men rammelovene giver alligevel kommunerne og amterne et vist frit spillerum – og det er der i og for sig ingenting mærkeligt i, da målet med rammelovene er, at lægge et større ansvar ud til de lokale myndigheder.

Men for handicappede, der i stort omfang er afhængig af hjælp fra det offentlige, kan det have stor betydning, hvordan

love og paragraffer fortolkes i den enkelte kommune. Især kan det være en belastning at bo i en kommune, som vælger at holde skatteprocenten nede på bekostning af udgifterne til boligstøtte, hjælpemidler, tilskud til invalidebiler m.v.

En vis effekt har kritikken haft. Da den socialdemokratiske regering i 1986 vedtog en ny omsorgslov (sociallov), blev den forsynet med et såkaldt rettighedskatalog, der skulle sikre en mere ensartet administration af loven i kommunerne. Men på trods af denne nye praksis, er der stadig stor forskel på servi-

ceniveauet i de enkelte kommuner.

Faktisk er uligheden blevet større de sidste 5 år, hedder det i undersøgelsen. Og det er især de svagest stillede handicapgrupper, som det går ud over, fastslår handicaprådet.

Hvad er det de peger på...

Og hvad er det så for kritikpunkter, som handicaprådet peger på i undersøgelsen?

Der bor fortsat for mange handicappede på institution – over 130.000 handicappede. Specielt for de psykisk handicappede er forholdene under al kritik. Omkring 28.000 psykiske handicappede har ikke eget værelse og er tvunget til at bo sammen med mindst 3 andre.

Når det går langsomt med at få afviklet institutionerne, skyldes det en række myter og økonomiske forhold omkring handicappede, hedder det i undersøgelsen. Tankegangen om »at en god omsorg og pleje kun kan gives på institutionerne« og forestillingen om »at det er for dyrt at tilbyde alternative boformer« er stadig udbredt i mange kommuner, mener handicaprådet.

Der mangler fortsat alt for mange handicapregnede boliger, hedder det i undersøgelsen, og i realiteten har handicappede ingen mulighed for selv at vælge deres bolig – de må tage, hvad de kan få. Dette skyldes bl.a. en lømfærdig holdning i kommunerne, hvor der i alt for høj udstrækning gives dispensation for reglerne om, at der skal forefindes elevator i byggeri med over tre etager.

De dyre hjælpemidler

Der mangler stadig mange enkle og gode hverdagshjælpemidler, hedder det i undersøgelsen, men det værste er, at en række hjælpemidler, der før kunne fås gratis, er blevet slettet af hjælpemiddelfortegnelsen. Ønsker den handicappede et hjælpemiddel, der ikke står på listen, må han eller hun selv betale for det.

I undersøgelsen nævnes også eksempler på hvordan de særligt spareivrige kommuner i flere tilfælde har optrådt. Her har handicappede fået bevilget et bestemt hjælpemiddel, men da det efterfølgende har vist sig, at budget-

tet på dette område var over-skredet, kunne den handicappede alligevel ikke få udleveret hjælpemidlet.

40.000 nye stillinger

Det kniber også for handicappede at få tilknytning til arbejdsmarkedet. Især bevægelseshandicappede og synsskadede har svært ved at finde et job, hedder det i undersøgelsen. Handicaprådet regner med at der skal »øremærkes« 40.000 nye stillinger til handicappede, hvis skellet mellem handicappede og ikke-handicappede skal udlignes på arbejdsmarkedet.

For ny-handicappede er situationen heller ikke for god. Revalideringsforløbene er ofte for lange og præget af manglende samordning mellem de enkelte faggrupper. »De enkelte faggrupper varetager først og fremmest deres eget lille område«, hedder det i undersøgelsen – og det går ud over helheden.

Eneste lyspunkt på arbejdsmarkedsområdet er, at det gennem en målrettet opsøgende indsats er lykkedes at få flere helt unge handicappede igang med en uddannelse eller et job. Her tænkes på de 16-29 årige.

Økonomisk set har handicappede heller ikke fået det bedre de sidste 5 år – tværtimod er kløften mellem handicappede og ikke-handicappede blevet endnu større, hedder det i undersøgelsen.

Især har indførelsen af forskellige afgifter ramt hårdt, (afgifter på lægebesøg, lægemidler, hjælpemidler m.v.) ligesom forhøjede telefonaftgifter har ramt handicappede, som benytter teksttelefon, på pengepungen. Endelig er mange kommuner blevet mere tilbageholdende med at give tilskud til bolig, transport m.v.

En slags konklusion

Selv om handicaprådet ikke giver en samlet vurdering af værdien af handlingsprogrammet, er konklusionen flere steder at skimte mellem linierne. Nok mest tydeligt i afsnittet om handicappede som forbrugere.

Her skriver udvalget, at ønsker fra handicappede forbrugere ikke bliver tilgodeset i et samfund med 100% markedsøkonomi. Endnu er der ikke eksempler

på, at lokalmiljøer, boligområder, virksomheder m.v. er blevet gjort tilgængelige for handicappede uden at ændringerne er blevet finansieret med offentlige tilskud – altså over skatterne. Eftersom kun et købekraftigt publikums behov tilgodeses i en markedsøkonomi, er det nødvendigt at støtte små grupper (læs handicappede), hvis deres behov for varer og tjenesteydelser skal tilgodeses.

Klarere kan det vel ikke siges uden direkte at drage konklusionen om, at det er nødvendigt at stramme lovgivningen – og på områder gennemføre egentlige reformer – hvis målsætningen om at handicappede og ikke-handicappede skal ligestilles, skal få nogen betydning. Venlige henstillinger til erhvervslivet og omlægninger af indsatsen fra offentlig side flytter ingen hegns-pæle. □

Daihatsu Charade løser mange af bilproblemerne helt automatic

Bagrunder visker/vasker er ekstra udstyr.

Daihatsu Charade er Danmarks billigste automatic. Både i indkøb og drift.

Det var de første to problemer, der blev løst.

Dørene er brede - og vognen er let at komme ind og ud af. Det var det tredje.

Bagklappen er stor og høj. Det gør det let at placere køre-

stol - og lignende. Det var det fjerde.

Dertil kommer så en fantastisk vejbeliagenhed, masser af udstyr - og rigtig køreglæde.

Det er simpelthen sådan en, du skal ha'. Og du kan ha' den længe. For Daihatsu Charade er berømt for en fantastisk holdbarhed.

Pris: kr. 111.985,00
excl. levering

02 96 67 67 anviser nærmeste forhandler.

Frank og Gunna Johansen. Foto: Geert Mørk.

Har ventet 20 måneder:

Tre forsøg og ingen hjælpeordning

For tre år siden flyttede Frank Johansen og hans mor Gunna fra en villa ved Kalundborg til en stor, lys fireværelses lejlighed i Vollsmose ved Odense. Frank er 21 år, har muskelsvind af typen duchenne og har i knap to år kæmpet for at få Odense kommune til at bevilge ham en hjælpeordning efter paragraf 48,3. Men magistraten har med næb og klør forsøgt at holde Frank og hans ansøgning fra livet, og han har stadig ikke fået afgjort sin sag.

Får han bevilget en fast hjælper, som han selv kan vælge og ansætte, kan han begynde at leve sit eget liv og være helt uafhængig af sin mor.

Gunna, Franks mor, er hjemmegående og har været det siden han blev født. Da Franks far

døde, var hun og Frank enige om at flytte til Odense, hvor de har familie. De er begge glade for byen, men er overraskede og skuffede over den behandling, de har fået af kommunen.

De deler den store lejlighed lige mellem sig – to værelser til

Frank og to til Gunna – fælles køkken og bad. Lejligheden er møbleret med omtanke, der er masser af gulvplads, så Frank kan komme omkring i sin elektriske kørestol, og alle dørtrin er fjernet. Ellers er der intet, der tyder på, at en af beboerne stiller særlige krav til omgivelser, og Frank og Gunna besvarer spørgsmål om det kommunale slagsmål ubekymret og let. Problemer og omkostninger er nærmest usynlige.

Vi dummede os nok fra starten i den her sag, mener Frank Johansen, når han nu ser tilbage

på hele forløbet. – Vi vidste ikke, hvor mange timer, jeg egentlig skal bruge, og derfor søgte vi først om kun 20 timer om ugen.

Fik hjemmehjælp i stedet for

– Jeg ved ikke, om det var fordi, kommunen var bange for, hvad det kunne komme til at koste på længere sigt, men vi fik afslag i første omgang, siger Gunna.

– I stedet fik vi bevilget hjemmehjælp, men Frank skal da ud – også andre steder end på universitetet – og som 21-årig kan det ikke være lykken at have sin mor med, når man sidder på cafeen med vennerne.

Frank ankede afslaget til amtsankenævnet, men nævnet så ingen grund til, at kommunen skulle ændre sin afgørelse.

– Desværre var jeg så naiv at sige, at det var rart at have hjemmehjælpen, siger Gunna. – Vi havde ikke haft hjælp før, så det var dejligt, men det fik amtet så til, at ordningen fungerede godt nok, og at vi ikke behøvede mere.

Da Frank søgte en gang til – denne gang om flere timer – sagde kommunen stadig nej. Men Frank ville stå fast på sin ret, og nu gik han helt til tops.

– Vi skrev til Robert Dalskov, der er rådmand for socialforvaltningen, fortæller Gunna. – Det resulterede i et møde med ham, men det eneste, han kunne sige, var, at de ingen penge havde. I øvrigt mente han, at vores problem var »lidt af et familieanliggende«. Vi blev ærlig talt så chokerede, at vi blev helt stumme.

Trækker ud og sparer penge

Men stumheden forsvandt da mor og søn var vel ude af rådmandskontoret. Igen ville Frank anke, men på et råd fra amtet begyndte han forfra med en ny ansøgning – nummer tre.

– Jeg tror, kommunen har forsøgt at trække sagen i langdrag for at spare penge, siger Frank. – Nu er der gået et år og otte måneder, og i den periode er de sluppet for at betale til en hjælpeordning. Det er faktisk irriterende.

Men selvom den lange sagsbehandling har betydet nogle svære måneder for Frank, vil han ikke trampe rundt i dem. Han vil-

»Jeg tror kommunen har forsøgt at trække sagen i langdrag for at spare penge«, siger Frank Johansen. Foto: Geert Mørk.

le hellere se fremad.

– Med en hjælpeordning kan jeg nemmere få et virkeligt stort ønske opfyldt, siger han. – Jeg vil gerne flytte hjemmefra, og chancerne for at få lov til at flytte er større, hvis jeg har en personlig hjælper. Det er jeg jo også nødt til at have, hvis jeg skal kunne klare mig rent praktisk.

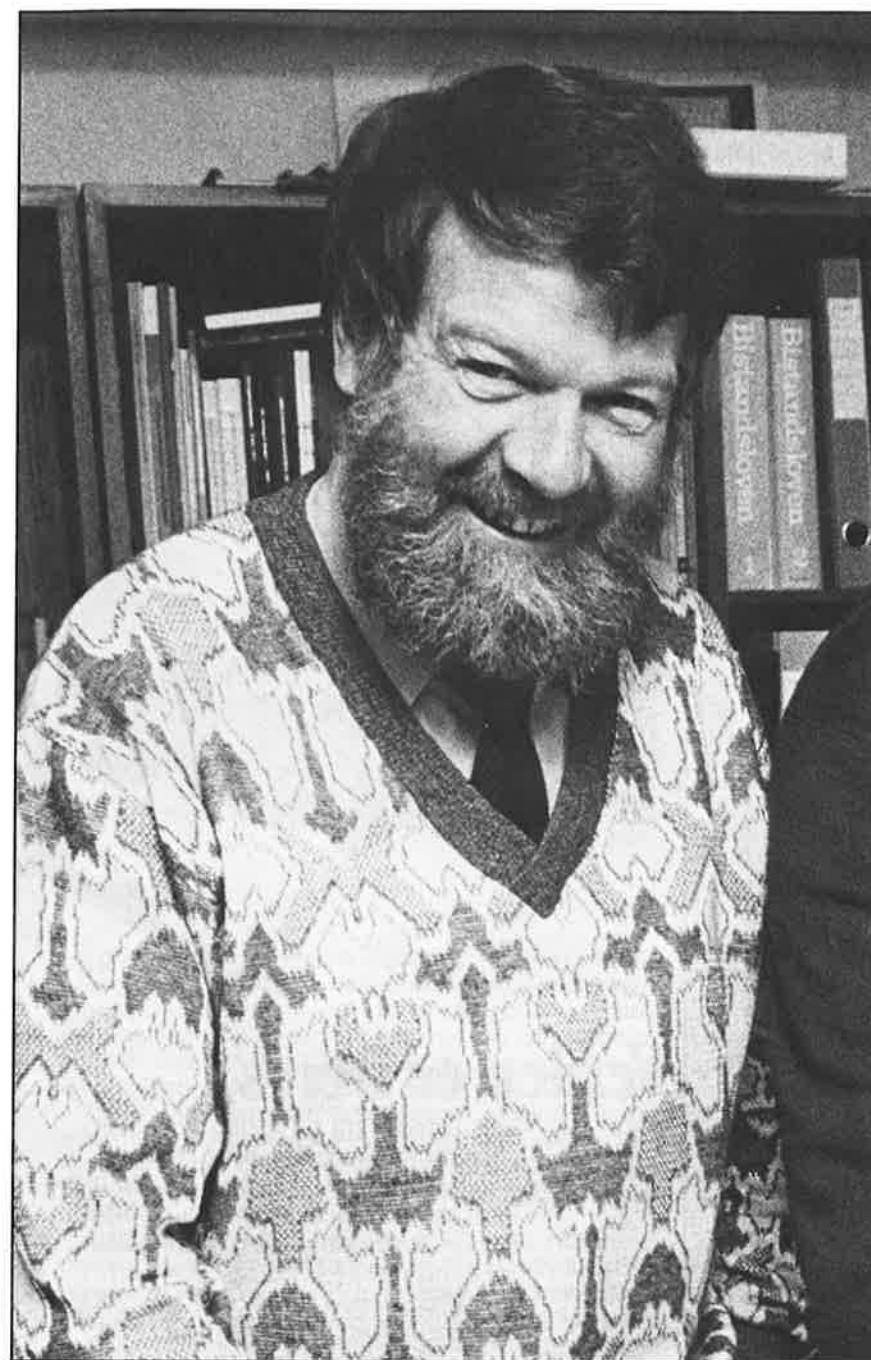
Frustrerende ikke at få ret

Flytter Frank, får Gunna chancen for at gå ud på arbejdsmarkedet igen. Mens Frank gik i skole var det hende, der hjalp ham op om morgenen, kørte ham

til skole, kom i middagsfrikvartret for at hjælpe ham på toilettet og hentede ham klokken to, når skolen var forbi.

– Jeg kunne godt tænke mig et halvdagsjob, men det bliver nok lidt svært, når jeg har været ude at systemet så længe, siger Gunna, der ligesom Frank er mere interesseret i fremtiden end i fortidens besværligheder. Alligevel er hun ikke i tvivl om, at det har været en hård periode:

– Det er frustrerende, man ved, hvad man har ret til, men kan ikke få det banket igennem. as

»Der ligger ingen bevidst forhalings-taktik bag den lange ventetid«, siger Robert Dalskov Andersen. Foto: Geert Mørk.

for at spare penge.

Rådmand Robert Dalskov Andersen, Odense, siger om de 20 måneder, der er gået, siden Frank sendte sin ansøgning:

– Der ligger ingen politisk forhalings-taktik bag den lange ventetid. Den er hverken normal eller rimelig, men det skyldes, at jeg har været nødt til at styre efter et budget, der har betydet, at jeg har bevæget mig på kanten af bistandsloven. Desværre har kommunerne nu så stramme betingelser p.g.a. regeringens straffeafgifter på budgetoverskridelser, at økonomien styrer mange afgørelser.

Et års stop

Odense kommune har i år afslået mindst fire ansøgninger om paragraf 48,3-ordninger. Amts-ankenævnet har i en af sagerne ændret kommunens afgørelse, og de tre andre er stadig til behandling.

– Vi har måttet sige nej til yderligere bevillinger i et år nu, siger Robert Dalskov Andersen om kommunens dispositioner.

– Vi har ventet på en rapport omkring de handicappedes behov i vores kommune, og før byrådet har set den, har vi ikke kunnet give grønt lys for nogen af paragraf 48,3-ansøgningerne. Nu er rapporten færdig, og jeg regner med, at byrådet vil give en tillægsbevilling på en million kroner til de mest oplagte sager. Samtidig skulle der blive små fire millioner på 1988-budgettet, og de vokser til seks i 1989, siger Robert Dalskov Andersen, der håber, at det vil gøre det muligt for Odense kommune at give de handicappede en rimelig behandling.

15 andre ansøgere

Der er 19 handicappede i Odense, der i øjeblikket får hjælp efter »Århus-ordningen. I følge social-forvaltningens skøn er der 15 andre, der har eller vil få et behov for en paragraf 48,3-ordning.

as

Odense-rådmand:

Hverken normalt eller rimeligt

Knap to års slid for at få sig en hjælpeordning – det er Frank Johansens indsats, og han har stadig ikke set slutningen på sin

sag. Ventetiden er lang, så lang, at Frank og hans mor undervejs har spurgt sig selv om kommunen bevidst har trukket tiden ud

Ny vejledning:

Ingen vej tilbage for Århusordningen

Så kom den endelig, den længe ventede nye »Vejledning om hjælp efter bistandslovens paragraf 48«, herunder om Århusordningen. Det er resultatet af de handikappolitiske debatter i det afgående folketing og af socialudvalgets beretning fra juni måned.

Om vejledningen siger Jørgen Lenger, handicappolitisk konsulent i Muskelsvindfonden:

»Isoleret set er der vældige fremskridt i den nye vejledning. Problemet er bare, at vi fortsat ikke har nogen som helst garanti for, at de udmærkede intentioner også bliver fulgt ude omkring i kommunerne. Den enkelte kommune kan fortsat score kroner på at være vrangvillig, vinde penge ved at køre folk trætte så de flytter eller opnå besparelser i perioden fra kommunens afslag til ankemyndighedens bevilling. Vi har derfor stadig et stort stykke arbejde foran os med at sikre, at kommunerne følger vejledningen«, siger Jørgen Lenger.

Jørgen Lenger mener, der er to skønhedspletter i vejledningen. Kommunerne skal som udgangspunkt modregne plejetillægget i udmålingen af hjælpen. Det er administrativt besværligt og i øvrigt urimeligt, fordi udgifter til hjælpere ikke er de eneste ekstraudgifter, man har som handicappet, mener Jørgen Lenger.

For det andet fastslår vejledningen, at der »skal tages hensyn til« rådighedstimer i udmålingen. Det vil sige, at hjælpere fortsat skal aflønnes med ca. halv takst i nogle af døgnets timer, typisk om natten, uanset at hjælperen ikke har fri.

Til gengæld er det fremover muligt at få hjælp efter Århusordningen, selvom man som handicappet bor i beskyttet bolig.

»Men til gengæld synes jeg – skønhedspletterne til trods – at vejledningen er et stort fremskridt. Når jeg tænker tilbage på situationen for bare fem år siden, hvor der var stor bekymring for, om en kommune kunne fjerne ordningen, når der skulle spares, så er situationen en helt anden i dag. Nok er vi ikke tilfredse med alting, men vi kan i hvert fald sige, at der ikke længere er nogen vej tilbage. Århusordningen er kommet for at blive«, siger Jørgen Lenger.

M.M.

Verden er Deres

Verden er stadig rig på muligheder for dansk erhvervsliv. Men det kræver viden, erfaring og lokalt kendskab at skabe de rigtige forbindelser og opnå gode resultater i fjerne og ofte fremmedartede egne. Her har ØK mulighed for at hjælpe Dem. ØK arbejder i mere end 40 lande over hele jorden med mere end 23.000 medarbejdere beskæftiget inden for handel og industri, skibsfart og plantagedrift. Kontakt vort hovedkontor i København for nærmere oplysninger om den service, ØK kan yde Dem. Over alt i verden

A/S Det Østasiatiske Kompagni
Holbergsgade 2 - 1099 København K
Telefon 01 11 83 00

Fra sidelinien

Den besværlige nytænkning

Foto: Mogens Laier.

af Jes Rahbek

En gang hvert 3. år udgiver Socialstyrelsen en »Redegørelse om social- og sundhedsplanlægningen i Danmark«. Denne redegørelse, der er blevet til i en dialog mellem kommuner, amtskommuner og de statslige sociale myndigheder, afspejler den socialpolitik, vi kan forvente os de kommende 3 år.

Og det var med store forventninger, at jeg gik i gang med denne redegørelse. Ikke mindst, fordi kommunerne og amterne var blevet bedt om at beskrive, hvilke planer der fandtes, som kan styrke den forebyggende indsats lokalt.

Netop vigtigheden af den forebyggende indsats er blevet rigt debatteret de sidste år. Samfundsdebatten har været livlig og de tidlige temaer om afinstitutionisering og revalidering har forlængst slået igennem hos den almindelige borger. Så på de baggrund måtte der være noget at hente i redegørelsen.

Men jeg blev meget skuffet. Der er nemlig ikke meget at hente i redegørelsen. Det er uanset om man taler om forebyggelse af sygelighed i almindelighed eller forebyggelse af sygelighed hos handicappede i særdeleshed.

Ingenting på hjertet

Det mest positive, man kan sige om redegørelsen, er, at den er lysende ærlig. Den beskriver klart, at temaet »lokal indsats for social forebyggelse« ikke er slået igennem i planrunden – og dermed heller ikke ude i amterne og kommunerne.

Faktisk er der ikke en eneste kommune eller amtskommune, der har indsendt planer for kommende aktiviteter på det forebyggende område. Det er yderst beskæmmende.

Når man læser redegørelsen, kan man umiddelbart få en fornemmelse af, at de lokale sociale fagudvalg ikke rigtig har forstået den arbejdsopgave, de er ble-

vet pålagt. At de ikke har forstået, hvad en »lokal indsats for social forebyggelse« er for en størrelse, selv om Socialstyrelsen forud for runden havde udsendt detaljerede vejledninger.

Konklusion holder ikke

Men den konklusion holder selvfølgelig ikke for nærmere eftertanke. Ikke alene skulle medlemmerne af de lokale sociale fagudvalg have misforstået instrukserne fra Socialstyrelsen, men også fuldstændig have overhørt den brede folkelige debat, der har foregået de sidste par år.

Enhver organisation (fagforening, arbejdsgiverforening, handicaporganisation m.v.) med respekt for sig selv har diskuteret forebyggende foranstaltninger – senest har temaet været WHO's »Sundhed for alle i år 2000«. Det er ligeledes almindelig kendt, at forebyggende arbejde ikke alene er et spørgsmål om at have en velfungerende skolelægeordning, de nødvendige hjemmesygeplejersker m.v., men i langt højere grad handler om at ændre de ydre rammer i samfundet, således at sygelighed ikke opstår.

Så forklaringen om, at Socialstyrelsen og de lokale sociale fagudvalg skulle have snakket forbi hinanden holder ikke. Lige så lidt sandsynligt er det, at de sociale udvalg i amterne og kommunerne ikke har bemærket den brede folkelige debat om forebyggende foranstaltninger.

De ved det alt for godt

Nej, politikerne og de socialpolitiske udvalg ved godt, hvad forebyggelse er. De ved det faktisk alt for godt. Det er nemlig besværlig nytænkning, som kræver smidighed og samarbejde social- og sundhedsmyndighederne imellem. Og det værste af det hele – det kræver ressourcer, som ikke umiddelbart viser sig som behandlingseffekt. Faktisk kan resultatet af en effektiv forebyggende indsats først aflæses flere år senere i form af sundhed og livsglæde. Så det er nok i virkeligheden her, at »hunden ligger begravet«.

Nu må der endelig ikke herske tvivl om, at politikere og sociale myndigheder går ind for forebyggende foranstaltninger. Selvfølgelig gør de det. Men derfra til at føre målsætningen ud i livet i en periode med nedskæringer, er der åbenbart et godt stykke vej.

Det folkelige pres er vigtigt

Derfor er det ekstra vigtigt, at befolkningen – herunder organisationerne til stadighed holder sig orienteret, tager del i debatten og forsøger at påvirke politikerne. Det er den eneste sikkerhed for, at vægten i vores sundhedssystem bliver lagt på forebyggende foranstaltninger i stedet for behandling. Og eneste chance for, at Redegørelsen 90 bliver udfærdiget, så vi kan få »sundhed for alle i år 2000«.

Som tidligere nævnt læste jeg redegørelsen med handicaporganisationernes briller. Det var meget hurtigt overstået. Handicapproblemerne er fuldstændig druknet i overvejelserne om foranstaltninger i børne- og ældreomsorgen. Handicappolitik er ikke nævnt med ét ord – det må vække til eftertanke.

Jes Rahbek er praktiserende læge i Knebel på Mols. Jes Rahbek er endvidere bestyrelsesmedlem i Muskelsvindfondens Vejlednings- og Behandlingscenter.

Når vandet skal være varmt

– en fortælling om et nyt handicapcenter

Historien om Handicap Centret Kronjylland ved Randers er på mange måder et rigtigt eventyr. Fortællingen har de elementer, som et godt eventyr skal indeholde. En aktiv forældregruppe, der etablerer et samarbejde med 10 handicaporganisationer. En oplysningskampagne, som har resulteret i, at alle borgere i Randers og omegn i dag ved, hvilken betydning det har for fysisk handicappede mennesker at kunne træne i et varmtvands-bassin. Og en indsamlingskampagne, der til dato har givet 600.000 kr.

af Marianne Frederiksen

Et rigtigt eventyr indeholder som bekendt også en skurk. Eventyret om Handicap Centret Kronjylland er ingen undtagelse. I disse dage og uger foregår der i Århus amt, som i landets øvrige amter, intense forhandlinger om budgettet for 1988. Århus amt skal spare inden for alle områder og i øjeblikket tyder alt på, at kortsynede politikere er i færd med at fjerne en del af eksistensgrundlaget for Handicap Centret Kronjylland. Hvordan eventyret vil slutte, bliver afgjort senest den 1. december. Men nu til historien.

Der var engang ...

Der var engang en gruppe forældre ved Lucernevejens børnehaven og Bakkeskolen i Randers, der drømte om at få et bassin med opvarmet vand til deres handicappede børn. For godt ti år siden gik de sammen i gang med at realisere drømmen. Ideen var at få etableret et varmtvandsbassin i tilknytning til Bakkeskolen, der fungerer som institution for handicappede børn.

Forældregruppen henvendte sig til Randers kommune, men fik det nedslående svar, at kommunen ikke kunne ofre flere hundrede tusinde kroner på, at en lille gruppe handicappede børn kunne komme til at svømme.

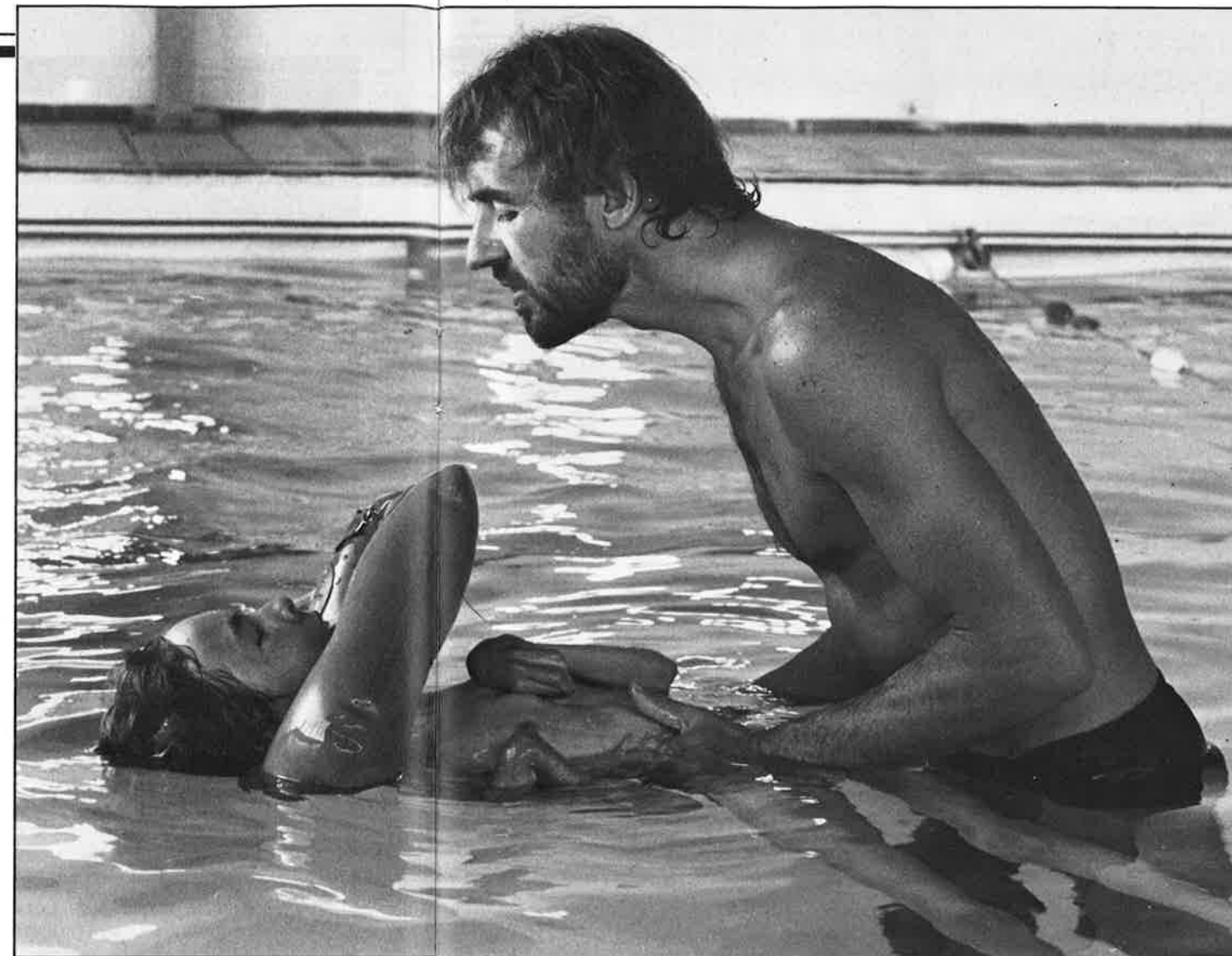
En række henvendelser til private fonde om økonomisk støtte, gav heller ikke resultater. Men en af fondene, nemlig Egmont Fonden, ville ikke uden videre afvise ideen.

Fonden foreslog forældregruppen, at de frem for blot at arbejde på at etablere et bassin, der kunne tilfredsstille behovet for en mindre gruppe, skulle indtage lokalsamfundet i arbejdet, herunder byens handicaporganisationer.

Forældregruppen besluttede sig for at følge Egmont Fondens anvisninger.

Samarbejde på tværs

Forældrene indkaldte alle de forskellige handicap- og sygdomsorganisationer i Randers og omegn til et fællesmøde. Interessen for et varmtvandsbassin var

Hvis man som fysisk handicappet for alvor skal have glæde af opholdet i vandet, skal det være 36 grader varmt. Foto: Richard Sylvestersen.

overvældende og tanken, om at få etableret et egentligt center for handicappede og ældre i Randersområdet, blev født. Behovet for et varmtvandsbassin var nemlig langt større end forældrene havde forestillet sig, og det var nødvendigt at tilknytte en lang række træningsfaciliteter til bassinet, hvis alles behov skulle opfyldes.

Det første fællesmøde førte et konkret resultat med sig. Der blev nedsat en bestyrelse sammensat af forældre til handicappede børn, der for at bruge en lidt slidt floskel – men ikke mindre sand af den grund – jo bedre end nogen ved, hvor »skoene trykker«.

Dykkercenter til salg

Kort efter at »Den selvejende institution for et træningsbassin«

var dannet, blev et dykkercenter i Stevnstrup ved Randers til salg. Her fandt bestyrelsen rammerne for et kommende handicapcenter og i begyndelsen af 1986 overtog de dykkercentret.

I godt et år har bestyrelsen stået for driften af svømmehallen og tilhørende træningsfaciliteter. Først var det tanken at hæve temperaturen i svømmehallen til de magiske 36 grader, der er nødvendige, hvis fysisk handicappede for alvor skal få glæde af svømningen – opleve vægtløsheden og varmen og samtidig få blødgjort stive led og muskler. Men tagkonstruktionen i svømmehallen kunne ikke klare den øgede fordampning fra det varme vand og temperaturen er derfor kun på 26-28 grader.

Allerede i dag bliver Kronjylland flittigt benyttet både af institutioner, grupper og af enkeltpersoner, der slår sig sammen

om at betale de 160 kroner, som er prisen for en time.

Egmont Fonden støtter

Undervejs blev Egmont Fonden kontaktet igen. Da arbejdet på at få et varmtvandsbassin havde fået den brede opbakning, som fonden efterlyste, bliver projektet støttet med godt 300.000 kroner.

Pengene bliver anvendt dels til en projektleder, som skal sikre, at varmtvandsbassinet bliver en realitet, dels sørge for, at de mange problemer, der bliver afsløret i arbejdet på at få »Handicap Centret Kronjylland« op at stå, kan komme andre organisationer til gode. Arbejdet skal til slut danne grundlag for en rapport, hvis formål er at inspirere andre til at gøre Randers-projektet efter.

Tilbud til alle

Nu kom der for alvor fart over arbejdet. Der blev udarbejdet tegninger og driftsbudgetter for en ombygning og udvidelse af centret og driftsbudgetter for en ombygning og udvidelse af centret til dobbelt størrelse. Både arkitekt og ingeniørfirma arbejdede gratis på opgaven. Udvidelsen vil koste omkring 3,2 millioner kroner. For når »Handicap Centret Kronjylland« står færdigt, bliver centret ikke blot et træningstilbud for fysisk handicappede i Randers og omegn, men lidt flot sagt et »kulturtilbud« hele familien kan deltage aktivt i.

Tanken er, at brugerne selv skal skaffe ca. 30 procent af etableringsomkostningerne, dvs. cirka 1 million kroner. Resten skal finansieres ved almindelige lån.

Under mottoet »Varmt vand gi'r liv« gik bestyrelsen i samarbejde med et reklamebureau, som i øvrigt også arbejder gratis, i gang med at planlægge en storstilet kampagne. Målet er den ene million kroner. Til dato er der kommet 600.000 kr. ind.

Et andet billede

Kampagnen, som startede for alvor i maj måned, har formålet at gøre »Handicap Centret Kronjylland« kendt i hele Randers og omegn.

– Jeg tror ikke du kan møde et menneske, som ikke ved, hvad centret står for, fortæller Jens Peter Tofte, der har fungeret som koordinator for indsamlingskampagnen.

– Men det er mere end det. Kampagnen har synliggjort fysisk handicappede menneskers behov. Ingen er i dag i tvivl om, hvad træning i et varmtvandsbassin betyder for stive muskler og led. Handicappede mennesker bliver ofte opfattet som passive. Det billede mener jeg også, vi har været med til at flytte på, siger Jens Peter Tofte.

En time for Kronjylland

Indsamlingskampagnen har be-

stået af en lang række forskellige aktiviteter. Bestyrelsen har solgt »mursten« og arrangeret en gadefest i Randers. Byens borgmester holdt tale og en lokal bagermester producerede verdens største lagkage.

Indsamlingen startede med »rørposten«. Der blev fordelt cirka 2000 plastikrør til byens virksomheder, offentlige institutioner og forretninger. Rørposten indeholdt en plakat, der under overskriften »Nu drøner de handicappede derudad«, fortalte om formålet med indsamlingen. Rørposten kunne desuden benyttes som »indsamlingsbøsse«.

På traktor-fabrikken Sekura i Krstrup ved Randers syntes en af medarbejderne, at det gik lidt for langsomt med at få fyldt plastikrøret op. Han foreslog derfor, at alle ansatte skulle give en times arbejde til Kronjylland. En dag i maj måned arbejdede godt 200 ansatte en time over. Det gav 12.000 kroner.

På eget initiativ

Efterhånden som projekt Kronjylland er blevet kendt, er det ikke alene bestyrelsen, der har taget initiativer til indsamlingsarrangementer. Kim Larsen optrådte pinselørdag på Fladbro Kro ved Randers og værten besluttede at forære centret hele overskuddet.

En lokal handlende giver 500 kroner for hver solgt skrivemaskine og Fjellerup Strandkro havde i sommer, ligeledes på eget initiativ, en fest til fordel for Handicap Centret Kronjylland.

Parallelt med indsamlingen har de lokale medier været flittige til at omtale de mange aktiviteter. Randersposten, et lokalt ugeblad, har løbende bragt artikler og gør hver uge status over, hvor mange »mursten« der nu er solgt.

Gennembruddet i lydmuren kom, da BRF (Byggeriets Realkreditfond) for det første skrev en check på 150.000 kroner til Handicap Centret Kronjylland og samtidig tilbød en meget fordelagtig finansiering af det kommende byggeri.

Der er stort behov for varmtvandsbassinet. Foto: Richard Sylvestersen.

Kommunerne med

Både Randers og Langå kommuner er yderst velvillige over for initiativet. Kronjylland ligger inden for Langå kommuneegrænse og kommunalbestyrelsen har besluttet at friholde det kommende center for ejendomsskat. Begge kommuner har på forhånd givet tilsagn om at benytte varmtvands-bassinet, når det bliver en realitet og på den måde støtte den daglige drift.

Randers kommune behandler i øjeblikket en ansøgning fra Handicap Centret Kronjyllands be-

styrelse om rentefrie lån. De første meldinger fra byens politikere er, at man vil se positivt på ansøgningen.

Om eventyret om »Handicap Centret Kronjylland« vil ende godt, som eventyr jo bør, er i øjeblikket en afgørelse, der ligger i hænderne på politikerne i Århus amtsråd. Tidligere på året var der både fra amtets udvalg for undervisning og kultur og fra social- og sundhedsudvalget givet tilsagn om at afsætte penge til centret på budgettet for 1988. Et løfte, som politikerne i øjeblikket er ved at løbe fra.

Det er godt at opleve vægtløsheden og den større bevægelighed i vandet. Foto: Richard Sylvestersen.

Kronjylland til debat igen

– Jeg vil tage sagen om varmtvandsbassinet op igen, når vi skal i gang med at finjustere budgettet for 1988. Hvis det står til mig skal vi finde de 50.000 kroner, som i øjeblikket er skåret af bevillingen til centret.

Sådan siger Aase Anderson til Muskelkraft efter at Århus amtsråd har haft budgettet for 1988 til 2. behandling. Aase Anderson er konservativt amtsrådsmedlem og sidder i udvalget for undervisning og kultur.

En af de mange besparelser, der var en del af budgetforliget i Århus amt mellem Venstre, Konservative, Radikale og Socialdemokratiet, gik ud over Handicap Centret Kronjylland. Politikerne havde på forhånd givet tilsagn om at finde cirka 270.000 kroner til centret på budgettet for 1988. Pengene skulle tages af to kasser, nemlig fra socialudvalgets og udvalget for undervisning og kultur.

Ville købe timer

Sidstnævnte udvalg havde inden forliget givet tilsagn om 180.000 kroner. Ikke som en direkte støtte til Kronjyllands drift, men for det beløb ville udvalget »købe« timer i det kommende varmtvandsbassin.

– Problemet for os er, at 85 procent af vore udgifter er lovbundne. Det vil sige, at alle de millioner vi skal finde besparelser for, bliver på områder, der ikke er lovbundne. Og derfor går det også ud over småbeløb, som bevillingen til varmtvandsbassinet, forklarer Aase Anderson.

Hun vil nu prøve at overtale Socialdemokratiet til at skære i budgettet for Århus Teater og lade Handicap Centret Kronjylland gå fri.

Også udvalgets formand, SF'eren Sesse Søgård, er uenig i besparelsen og mener den er

et godt eksempel på, hvad der sker, når politikerne under stort tidspres og helst om natten skal indgå budgetforlig.

– Jeg er da ikke i tvivl om, at et varmtvandsbassin på langt sigt kan betyde besparelser inden for f.eks. sygehussektoren. Når man træner og bruger sin krop i vandet, undgår man måske nogle andre følger af sit handicap, siger Sesse Søgård.

Hun bekræfter, at udvalget nu skal i gang med nogle finjusteringer af budgettet inden det skal godkendes endeligt den 1. december. Om det lykkes at finde de 50.000 kroner, vil Sesse Søgård hverken svare ja eller nej til. Men blot konstatere, »at i politik kan alt jo ske«.

mf.

Fotos: Preben Kirkholt.

Én tur til...

Det må jeg prøve igen, er min første reaktion efter at jeg i et kvarter har sejlet en mini 12-meter helt alene i Århus havn. Det har været en god, men noget overvældende oplevelse, hvor en masse forskellige sanseindtryk var svære at få samlet. Lidt ligesom en tur i rutchebanen: Hovsa! – hvad var det der skete? Men skægt var det i hvert fald.

I anledning af festugen holdt projekt mini 12 i Århus åbent hus, så alle interesserede kunne få en prøvetur i en af projektets tre mini 12-metere, der er en 1:5 kopi af de 12-meter sejlbåde, der bl.a. sejler American Cup. Af Muskelkrafts redaktion var jeg blevet opfordret til at tage en prøvetur, så jeg mødte op i Århus lystbådehavn iført regnfrakke og ulden trøje for at få en tur. Regnbukser og redningsvest

blev lånt på stedet og efter lidt ventetid befandt jeg mig dybt nede i mini 12-meterens skrog. Kun hovedet stak op over dækket. Foran mig et bræt med en masse snore (skøder i fagsproget) i forskellige farver.

Jens Villumsen fra projektet gav en kort instruktion: »Håndtagene i siderne er roret! Skubber du venstre håndtag frem, drejer båden til venstre og skubber du højre håndtag frem drejer

du til højre. Det grønne skøde er til fokken og det hvide er til stor-sejlet. Det tynde hvide skøde til venstre ruller fokken sammen. Glem alle de andre skøder. Nu sejler du ud her og drejer til venstre ned i bunden af havnebassinet. God fornøjelse!» Båden blev skubbet væk fra broen og jeg var alene om at klare ærterne.

Båden krænger

Vinden greb i sejlene, der begyndte at blafre og instruktøren i ledsagebåden sagde, jeg skulle hale ind i skøderne. Det gjorde jeg, og der kom fart i båden. Ude i havnebassinet var der endnu mere vind og båden krængede voldsomt og jeg blev kastet over mod skrogets ene side. Hvordan

var det nu med styringen? Venstre håndtag frem og båden drejede som på en femøre; båden holdt op med at krænge og al vind forsvandt ud af sejlene. Instruktøren råbte i sin megafon, men jeg kunne ikke høre ham.

Jeg har før været passager på større sejlbåde, og jeg prøvede at huske, hvordan man bærer sig ad med at krydse op mod vinden. Det var vist noget med at stramme sejlene godt ind og finde den rigtige kurs i forhold til vinden. Men mini 12'eren's styring var så let, at det var svært at holde den rigtige kurs og utallige gange gik vinden ud af sejlene, fordi jeg overstyrede.

Nede i bunden af havnen råbte instruktøren til mig, at jeg skulle

vende og stå ud af havnen. Ah! endelig medvind, men det viste sig at være lige så svært at styre som modvind. Nu skulle der slækkes på sejlene, men hver gang jeg korrigerede kursen, slog sejlene over og jeg skulle dukke mig for ikke at få bommen i hovedet.

Ingen tid til oplevelse

Tilbage på broen igen efter en noget hasarderet parkeringsmanøvre, hvor det lykkedes mig at lade bommen slæbe mod fortøjningspælene, går det op for mig, at jeg vist slet ikke havde haft tid til at tænke på, hvad der skete, men det skete. Under de 15 minutters sejltur havde jeg haft så meget at gøre med at holde ba-

lancen og passe sejl og ror, at jeg slet ikke havde haft tid til at få en oplevelse af solen og vandet og vinden. Derfor må jeg prøve igen. Det kan ikke passe, at det er båden der skal styre mig – jeg vil styre den, så jeg også får tid til at nyde, at jeg med mini 12'eren har fået mulighed for at dyrke friluftslivet uden at være afhængig af andres hjælp.

Er der andre, der skulle få lyst til at prøve en tur i mini 12-metere, kan man henvende sig til projektets kontaktperson:

Jens Villumsen
Bogfinkevej 15, 2.tv.
8210 Århus V
tlf. 06 10 33 24

Rasmus Dahl

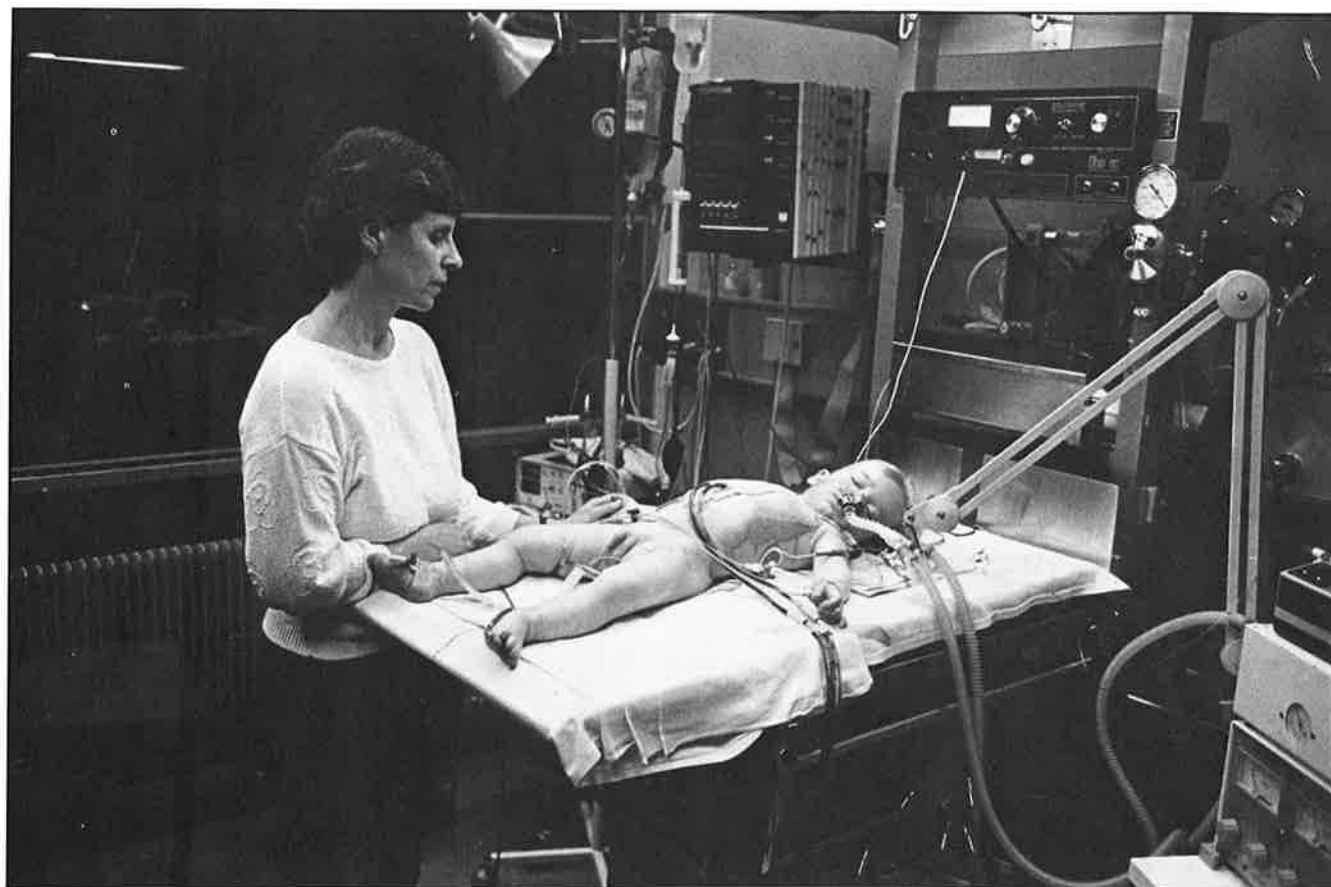

Foto: Freddy Tornberg film/video.

Udsving på en kurve – eller patientens trivsel

*Liv eller død
et teknologisk valg?*
Manuskript: Freddy Tornberg og Erik
Thygesen
Instruktion: Freddy Tornberg
16 mm farve/varighed: 45 min.
Produceret af: Freddy Tornberg
Film/Video 1987
Udlejning: Statens Filmcentral

»Nu for eksempel sådan et sted som her! Der bliver man enormt sløset lige pludelig – eller sløv! Ikke sløset, men sløv. Man tænker: Årh – de kører godt nok deroppe på skærmen. Så behøver vi ikke gå rundt til dem!« (Sygeplejerske på Rigshospitalets hjerteafdeling).

»Jeg synes egentlig ikke slanger-

ne og ledningerne gjorde mig utryg, – snarere tværtimod. Da de blev fjernet, blev jeg bange, for hvad nu hvis der skete noget. Det var som om, at med alle de apparater kunne lægerne styre det hele, så jeg var egentlig mest bange, da de tog dem væk!«

Teknologinævnet har taget initiativet, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Kommunalarbejderforbund og Statens Filmcentral har ydet økonomisk støtte og Freddy Tornberg har sammen med Erik Thygesen lavet en kortfilm om teknologi i sundhedsvæsenet: »Liv eller død – et teknologisk valg?«

Filmen er en dokumentarisk kortfilm, der er hverken brugt speakerstemme eller underlægningsmusik

og derfor fremstår de nøgne billeder som følelsesmættede indtryk fra tre hospitalsafdelinger: En operationsafdeling for børn med medfødte hjertefejl, en hjerteafdeling med intensiv overvågning og sidst, men ikke mindst en kuvøse-afdeling med for tidligt fødte børn.

Koldt ned ad ryggen

Når Freddy Tornberg har valgt at undlade forklarende kommentarer og altså dermed har begået et indlæg i debatten, der taler til og om følelser, har han også gjort det muligt at se filmen som en psykologisk gyser. Det er billeder i den film, der får det til at løbe koldt ned ad ryggen. Små violette børn (eller fostre?) lidt

mindre end en gennemsnitlig Danpo kylling, så svage at de næppe selv formår at trække vejret. Den midaldrende mand, der dag efter dag kommer for at holde sin dybt bevidstløse kone i hånden, selvom hun længe, længe har ligget i respiration. Han spørger: Hvad vil du have, jeg skal gøre? Og endelig filmens begyndelsessekvens: Den etårige Christian, der lige efter en hjerteoperation kobles til et utal af apparater med flere slanger og ledninger, end man kan nå at tælle.

Det er grimme billeder, der printer sig på nethinden, også efter at man har forladt biografen. Men hvis filmen skal forstås som et oplæg til alsidig diskussion, burde man måske også have set Christian før operationen med blå læber og åndenød, de små slappe børn i trivsel et halvt år senere (ville det være for stærkt at skildre sorgen hos forældre, der mistede deres barn?), og en af de bevidstløse patienter der faktisk vågner til et liv igen. OK, – der er også billeder af familie-idyl ved kuvøsen, men de er i mindretal.

I stedet må man lytte til interviews af patienter, pårørende, plejepersonale og læger. Når Christians forældre fortæller om, hvor forandret deres søn er efter operationen, når børnelægen beretter om, at en stadig større del af de små børn kommer igennem uden problemer – ja, så forstår man, at den moderne teknologi på hospitalerne også har sine store fordele.

Ingen mening at snakke om god eller ond

Sådan er det vel med moderne teknologi: Det giver næppe nogen mening at tale om, at en pace-maker, en scanner eller en respirator er god eller ond. I hvert tilfælde er det måden den bruges på, der er afgørende.

Det er muligvis meningen, at filmen skal lægge op til en diskussion af moderne teknologi, og hvordan den påvirker (måske ligefrem forringer) den service vi modtager i sundhedssystemet. Som jeg ser den, understreges de fejl og mangler ved Danmarks sundhedspolitik, som har været diskuteret i årevis:

De fleste læger opfatter sygdomme rent biologisk og tager ikke hensyn til den viden om sammenhængen med levevis, miljø og psyke, der er opnået de senere år. Til gengæld er den biologiske viden nu så stor, at den enkelte afdeling er højt specialiseret og ofte har svært ved at vurdere helheden. Man interesserer sig mere for et udsving på en kurve end for, om den enkelte patient forstår hvad behandlingen går ud på. Og hvis sundhedspersonalet arbejder under den vildfarelse, at sygdommen er mere interessant end patienten, så får maskinen ved siden af sengen naturligvis også mere opmærksomhed end patienten i den.

De fantastiske specialiserede afdelinger på de store hospitaler sluger en uforholdsmæssig stor del af de økonomiske midler til sundhedsvæsenet. Der satses altså mere på flot-

te maskiner, nye operationsteknikker og metoder end på at nedbringe ventelisterne til de gammelkendte behandlinger.

Selvom man har diskuteret disse emner i lang tid, er de ikke blevet mindre aktuelle eller presserende. Der er kun sket lidt for at udbedre de ovennævnte mangler. Som dokumentation af dette faktum er filmen fortræffelig.

Lars Breuning

Teknologinævnet besluttede i januar 1987 at igangsætte et projekt om teknologi i sundhedsvæsenet. Filmen »Liv eller død – et teknologisk valg?« er en del af projektet, der tillige omfatter to pjecer. Dels en pjece om sundhedssystemet, der foreligger under samme titel som filmen, og dels en debatpjece med titlen »Ja og nej til teknologi i sundhedsvæsenet«.

Samtidig besluttede Teknologinævnet at yde tilskud til, at der lokalt kan holdes debatmøder, som benytter sig af filmen og pjecematerialet.

Yderligere oplysninger om støtte-muligheder samt køb af pjecerne, der ved bestilling af mere end 2 eksemplarer koster kr. 10 pr. stk., kan fås ved henvendelse til:

Teknologinævnet
Løngangsstræde 25
1468 København K.

Så borgerne kan vurdere

Jensen og forvaltningsloven
24 sider, A5 format
Forlaget Kommuneinformation
Tlf. 01 22 97 25
Pris ved et stk. 12,35 kr.
(Fås gratis i nogle kommuner)

Forlaget Kommuneinformation har udsendt en pjece: »Jensen og forvaltningsloven...«, som giver oplysning om nogle af de nye regler, der er gennemført ved denne lov. Det er bestemmelser, der skal sikre, at der træffes rigtige afgørelser af den offentlige forvaltning, og at brugerne af forvaltningen – borgerne – bedre kan vurdere afgørelserne.

Pjecen præsenterer og illustrerer hovedpunkterne i den nye lov gen-

nem eksempler fra den kommunale hverdag, og den gør det i et lettilgængeligt sprog og med tegneserieagtige illustrationer, som på velgørende vis adskiller sig afgørende fra hovedparten af de papirer, der kommer fra det offentlige.

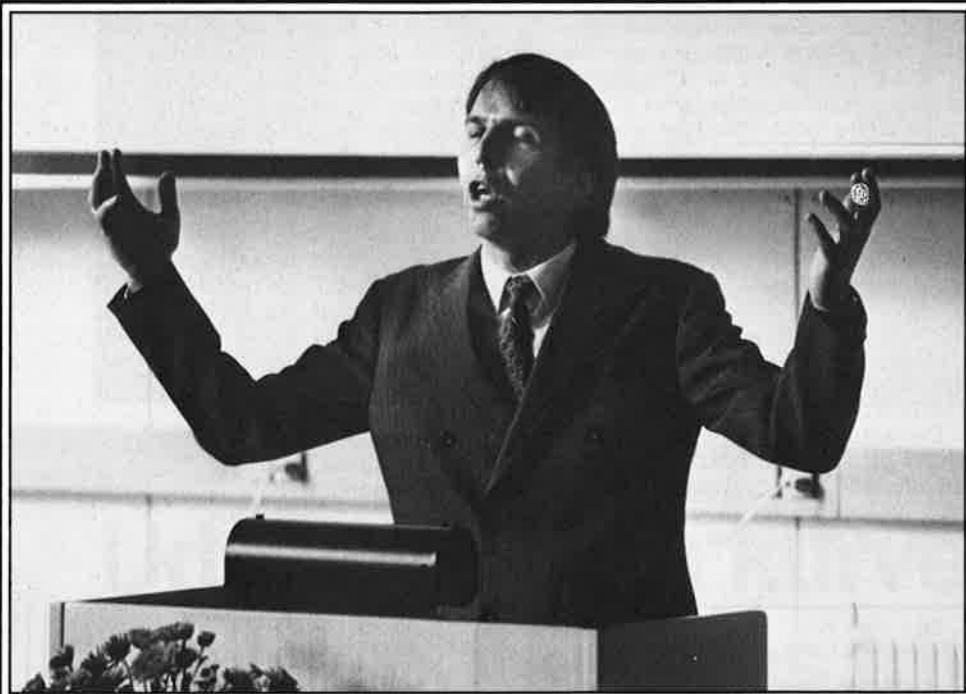
I pjecen omtales f.eks. reglerne om det offentlige pligt til at begrunde de afgørelser, der træffes, til at vejlede »kunderne« – også med hensyn til klagemyndigheder – til at lade borgerne få kendskab til de oplysninger, afgørelserne bygger på, og til at holde tand for tunge med hensyn til de ting, der kommer frem under en sag, men som tilhører privatlivet.

Pjecen, som kan udleveres af kommunerne, er alt i alt en god præ-

sentation af de nye regler, men er på ingen måde udtømmende, hvad den dog heller ikke gør krav på. På enkelte punkter er den desværre direkte vildledende. Den siger nemlig ikke noget om, at et par af de vigtigste bestemmelser først træder ikraft 1. januar 1989 medens lovens øvrige regler har været gældende fra 1. januar 1987.

Det drejer sig om myndighedernes pligt til at lade borgerne få lejlighed til at udtale sig om oplysninger, der indhentes under behandling af deres sag samt borgernes ret til at få en begrundelse for en afgørelse. Det varer endnu godt et år inden disse bestemmelser træder ikraft.

Jørgen Koch

Det ser ikke så sort ud ...

– hvis nogle af de tanker og ideer, der ligger bag Dansk Teknologicenter for Handicappede, bliver ført ud i livet. Det nye center, blandt venner kaldet DATCH, åbnede officielt den 28. september. Sundhedsminister Agnete Laustsen tonede frem på skærmen on-line fra København. Hun bød det nye center velkommen og lagde vægt på, at også den nye teknologi kan få en vigtig rolle i det forebyggende sundhedsarbejde. Et område, den nye sundhedsminister vil satse meget på.

Mens Jacob Haugaard, med sin sædvanlige lidt skæve måde at betragte verden på, flot konstaterede, at det her nye center er et godt kulturelt tiltag. – Kunsten at hjælpe andre, det må da være noget lidt over i kulturen. Og så fortalte han i øvrigt os andre, at handicappede mennesker for ham var et vigtigt symbol – en hyldest til livet. Mens han selv gav sit bidrag til kulturen ved at synge et par populære danske sange.

Og der var trængsel, da der ved middagstid var et lille »break« i dagens program. De var der allesammen for at hylde det nye center: Politikere, terapeuter, brugere, embedsmænd, producenter og sælgere. Hvis alle bevarer engagementet i DATCH også de kommende år, er der ingen tvivl om, at centret nok skal leve ud over de fire år, der i øjeblikket er økonomi til. At centerlederen også har økonomisk sans, var buffet'en et bevis på. Skilte gjorde opmærksom på, hvem der havde sponsoreret alle bordets herligheder.

Journalisterne flokkedes flere gange i løbet af dagen om den nye centerleder, Erland Winterberg. Han fik til gengæld lejlighed til at fortælle om DATCH. »Hvis den nye teknologi for alvor skal komme handicappede mennesker til gode, er det vigtigt at de, der arbejder med teknologien, altså producenterne, også kender til brugernes krav og behov. Vi skal være broen mellem de to verdener«. Sådan noget i den stil fortalte centerlederen journalisterne.

Sælgerne og producenterne fik lejlighed til at vise de sidste »nye skrig« frem inden for de teknologiske hjælpemidler. Der var computere, der kunne tale dansk. Godt nok med kraftig accent, men producenten lovede, at udtalen snart ville blive bedre. Frank Dalhoff prøvede en helt ny skærm med tastatur – en skærm, man kan »læse på« fra begge sider. Smart, når man skal bruge skærmen til at »snakke« med andre med.

Århus Krykensembles var der også og gav os en lektion i, hvordan man omgås handicappede mennesker. De mest besværlige, er de der »intellektuelle handicappede«, der gør krav på at blive behandlet som almindelige mennesker. »Husk, du ikke må tale hen over hovedet på en, der sidder i rullestol. Sæt dig ned på hug, og sørg for at få øjenkontakt med de handicappede, men undgå samtidig at situationen bliver for intim«.

mf. og MM

Fotos:
Mogens Laier.

VOSS

det danske komfur

FIAT BEDST HOS BORCH

Fiat UNO

Med trinløst automatgear
levering ultimo november 1987.

BORCH Christensen Aut. FIAT-forhandler

MARIELUNDVEJ 26 ALDERSROGADE 39
HERLEV - 02 91 11 66 N - 01 81 20 00
Ma.-fre. 9-17.30, lø. 10-13, søn. 11-14.

LYNTRYK fra TIME til TIME
I A4 format - Prislister - salgsbreve - Løbesedler
Medlemsblade - Cirkulærer - Fotokopier på alm. papir

Kolding Lyntryk

Gert Gerken - Tekefon 05 52 17 07
Agtrupvej 84-86 - 8000 Kolding

ACE SILKEBORG

NØRREVÆNGET 3
TLF 06 82 05 99

Udpluk fra Bluebirds karakterbog

- ...en absolut velkørende bil med helt igennem fornuftigt, og så sandelig også rigeligt udstyr...
- ...særlig attraktive priser, når man tager størrelse og udstyr i betragtning...
- ...masser af plads, både ved forsæderne og ved bagsædet - og det gælder på alle leder...
- ...en yderst vellykket servostyring som standardudstyr...

NISSAN
Europas mest solgte japaner.

FDM's Motor har brugt 6 sider på en test af den nye Nissan Bluebird Sedan 2.0 LX. Det er blevet en flot karakterbog, men kig ind og få en prøvetur, så De kan opleve, hvad fine karakterer er værd i praksis. Bluebird 2.0 LX Sedan koster 159.985,- + lev. 2.330,- (april 87).

**NISSAN
BLUEBIRD**

Lidt nyt fra messen

Traditionen tro var Herninghal-
lerne rammen om den store for-
sorgsmesse, der blev afholdt
sidst i maj måned. Og også i år
havde VB-centrets terapeuter
valgt at bruge en dag på at se,

hvad der var af nyheder på hjæl-
peområdet. Med en del forsin-
kelse bringer Muskelkraft denne
gang nogle af de nyheder, som
terapeuterne fik øje på ved mes-
sen.

Ann Lisbeth Højberg afprøver hjælpemidler på messen...

Hvis man falder

En påklædningsstol, kalder Tom-
my Jensen fra firmaet Ropox et
nyt produkt. En el-eleverbar stol
monteret på en væg. Faktisk ef-
ter samme princip som den høj-
deindstillelige vask (se omtale
andet sted).

- Vi blev gjort opmærksom på,
at der manglede en stol, som
satte mennesker med muskel-
kraft istand til at komme op fra
gulvet, hvis de var så uheldige at
falde. Derfor gik vi igang med at
udvikle stolen, fortæller Tommy
Jensen.

Stolens sæde og armlæn
monteres på en konsol, der ved
hjælp af en motor kan hæve og
sænke sig. Fra 5 cm til 45 cm
over gulvhøjde.

- Vi har dog fundet ud af, at
stolen skal kunne komme højere
op. Derfor vil vi fremover forsyne
stolen med en større motor, så-
ledes at stolen kan komme op i
almindelig stolehøjde, eller må-

ske lidt højere, siger Tommy
Jensen.

Ann Lisbeth Højberg mener,
at stolen først og fremmest kan
have interesse for voksne med
en relativ mild form for muskel-
svind. Der kan det være et godt
»sikkerhedsnet« at have en så-
dan stol. Men Ann Lisbeth Høj-
berg mener dog, at det er lidt
problematisk, at stolen ikke kan

komme helt ned til gulvet.

Stolen betjenes via en løs
kontakt, som hænger ned fra en
»girafhals« i væggen.

Prisen for konsol med sæde,
armlæn og kontakt: kr. 8.280.

Yderligere oplysninger hos:

Ropox ApS
Ringstedgade 221
4700 Næstved
tlf. 03 72 44 43

Op at stå...

Nej, det er ikke noget frækt, men
en nyudviklet fransk kørestol,
der sætter brugeren istand til at
rejse sig og stå ved egen hjælp.
Vel at mærke fastspændt i køre-
stolen.

Der er tale om en manuel kø-
restol, som først og fremmest
kan være interessant for voksne
med muskelsvind, der stadig har

gangfunktion, men som har
svært ved at rejse sig ved egen
hjælp, siger ergoterapeut Ann
Lisbeth Højberg fra VB-centret.

Når brugeren sidder i køre-
stolen, vippes to »puder« ind under
knæet og fastgøres. Armlæne-
ne vippes ind foran brystet - lige
under armene - og brugeren
skulle ved egen hjælp være

istand til at »rejse« sig op ved at »trække« kørestolsstativet ud.

– Der kræves ikke de store kræfter for at trække stativet ud, siger Ann Lisbeth Højbjerg. Til gengæld vil det nok knibe for de fleste af vore brugere at fastgøre knæstøtterne. Så helt uafhængig af andre menneskers hjælp vil man ikke være, siger Anne Lisbeth Højbjerg.

Når stativet er trukket ud – og brugeren står op – er stolen fastlåst. Og meget stabil ifølge Jørn Thornberg fra firmaet N. C. Nielsen, der importerer og forhandler stolen.

– Producenterne har valgt relativt tunge materialer for at sikre en stor stabilitet. Det betyder til gengæld, at stolen er tung – omkring 34 kg. Og derfor må man også betragte stolen som et supplement til en anden kørestol, siger Jørn Thornberg.

Lifstand – som stolen hedder – kan leveres i to størrelser. En til børn, og en til voksne. Stolen

Først ned at sidde

... og så op at stå.

koster mellem 23-27.000 kr. afhængig af farvevalg og hvilke siddehynder brugeren ønsker. Yderligere oplysninger hos:

N. C. Nielsen
Sdr. Ringvej 39
2600 Glostrup
tlf. 02 45 67 00

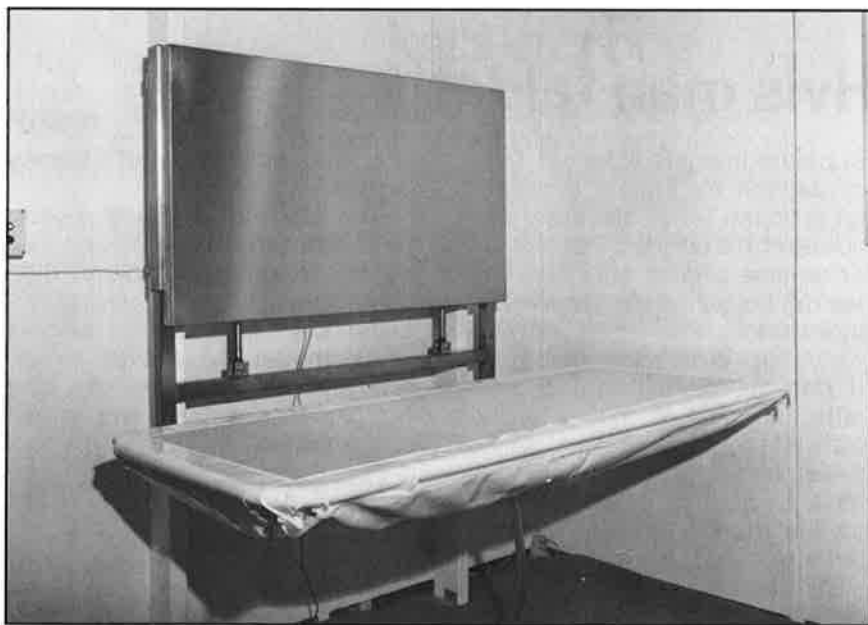
Et handy bruseleje

Alle mennesker er ikke lige høje – det kan ikke komme bag på nogen. Ikke desto mindre er det relativt nyt, at man nu kan få et bruseleje, der er el-drevet. Med andre ord kan hæves og sænkes ved hjælp af 2 motorer, således at lejet kan placeres i en passende arbejdsstilling for den person, som hjælper med at vaske den handicappede.

Selve lejet består af et fintmasket nylonnet, som er spændt stramt ud over et stålstativ. Under stativet findes en »pose«, som opsamler vandet, således at det ikke sprøjter på hjælperen. Vandet føres bort af en afløbsslange. Nylonnettet kan let tørres af for dråber, så den handicappede kan klædes på liggende på lejet.

Bruselejet kan leveres som vægmodel eller fritstående. Lejet kan efter brug klappes op ad væggen og låses fast.

– Det er en klar fordel, at lejet kan højdeindstilles. Eneste betænkelighed jeg kan have, er, hvor holdbar en elektrisk løfteanordning er i et rum, hvor der

Det el-drevne bruseleje, der kan hæves og sænkes.

ofte er vand og fugt, siger ergoterapeut Ann Lisbeth Højbjerg fra VB-centret.

Bruselejet leveres i tre forskellige størrelser og priserne varierer fra 15-17.000 kr. (ekskl. moms) afhængig af størrelse.

Yderligere oplysninger om bruselejet fås hos:

Ergonor
Kai Nordensø
Edithsvej 13
8220 Brabrand
tlf. 06 25 17 29

Vasken op og ned

– Jeg har set mange håndvaske, der kan indstilles i højden. Men som regel er det så besværligt at køre vasken op og ned, at den står fast i en bestemt højde. Og så går ideen jo lidt tabt, siger Ann Lisbeth Højbjerg, der arbejder som ergoterapeut på VB-centret.

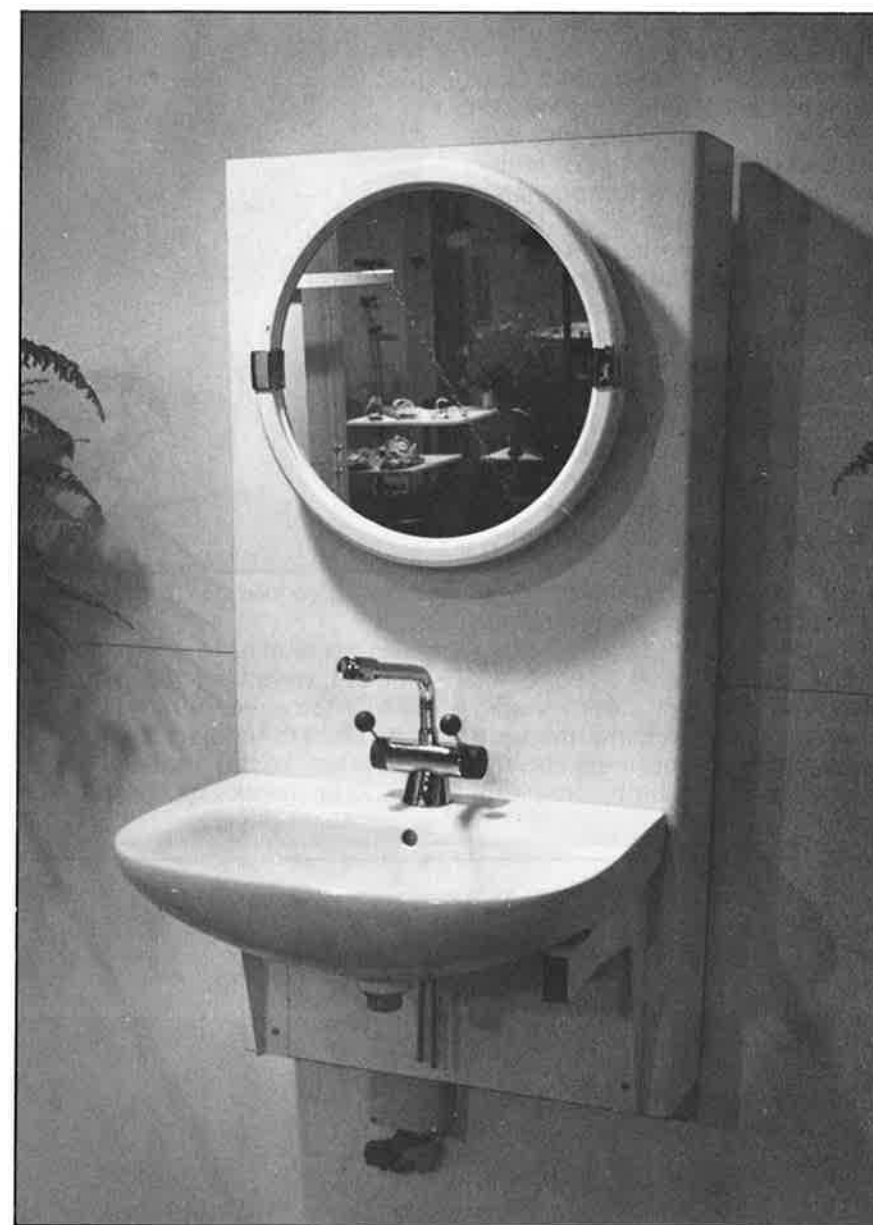
Måske kan en nyudviklet eleveleverbar håndvask fra firmaet Ropox råde lidt bod på det problem. Netop ved at hænge vasken op på en konsol, der skal køre op og ned ved hjælp af en motor, skulle det blive lettere i det daglige at indstille vasken i korrekt højde.

Systemet består af en stålramme, som monteres på væggen. Inde i rammen ligger en anden ramme, som kan »skubbes« og »trækkes« op og ned ved hjælp af en 24 V. motor. Oven på rammen placeres en formstøbt træplade, hvori selve vasken placeres. Hullet i træpladen kan tilpasses de fleste typer gængse vaske – også de vaskekummer, der er beregnet til at skråstille.

Motoren skal tilsluttes en transformator, som tilsluttes lysnettet. Transformatoren kan eksempelvis placeres uden for badeværelset ved hjælp af en ledningsgennemføring.

Pris for konsol med håndvask, spejl og amatur: kr. 9.020 ekskl. moms.

Yderligere oplysninger hos:
Ropox ApS
Ringstedgade 221
4700 Næstved
tlf. 03 72 44 43

Håndvasken kan hæves og sænkes.

Hejs med batterier

Så er det muligt at slippe for ledninger, der hænger ned fra loftet i guirlander. Som noget nyt har firmaet V. Guldmann udviklet en loftophængt lift, der er batteridrevet.

Andre fordele ved systemet skulle være, at modellen er mindre pladskrævende, og at der ikke stilles samme krav til loftshøjden, som ved lifte med kabler. Batterierne er placeret i hej-

sen, som monteres på skinnerne i loftet. For enden af skinnerne placeres en ladestation, som hejseren køres hen til, når liften ikke er i brug (parkeringsstilling). Herved sker der en automatisk opladning af batterierne.

Transporten af hejs med lift i skinnerne kan ske enten manuelt eller ved hjælp af en køremotor.

DAN-HEJS, som liften hedder,

har en løftekapacitet på 150 kg. Prisen for liften (incl. batterier, ladestation og oplader) er kr. 16.800 (ekskl. moms). Hertil skal dog påregnes udgifter til skinner og evt. køremotor til transport af hejset.

Yderligere oplysninger hos:
V. Guldmann A/S
Jegstrupvænget 68
8361 Hasselager
tlf. 06 28 57 33

Cykel med tre hjul

En tre-hjulet cykel er set før – men som regel er de to hjul placeret bagtil. På den franske Gai-lot-cykel er dobbelthjulene flyt-tet foran – og det skulle give vis-se fordele. Både en bedre stabi-litet og en klarere fornemmelse af cyklens bredde.

– Man kan hele tiden se de to hjul foran og kan derfor bedre bedømme cyklens bredde, siger ergoterapeut Ann Lisbeth Høj-bjerg fra VB-centret.

Cyklen kan leveres i forskelli-ge farver, fås med såvel 3 som 10 gear samt som specialcykel til spastikere, der skulle give et jævner tråd. Cyklen vejer godt 10 kg og leveres med racerstyr/sæde: – Der er tale om en ægte racer for handicapfolket, siger Erik Lemche, der importerer og forhandler cyklen.

Cyklen er specielt velegnet for Duchenné-drenge, der stadig kan gå, samt voksne med de mere milde typer muskelsvind, mener Ann Lisbeth Højbjerg.

Cyklen er ny med sine to hjul forrest.

Hvis der skal nævnes en ulempe, må det være, at cyklen har en relativ stor venderadius, siger Ann Lisbeth Højbjerg.

Cyklen koster mellem 6.000-7.500 kr. (ekskl. moms) alt efter

model og ekstraudstyr. Yderlige-re oplysninger hos:

Erik Lemche
Gersonsvej 79
2900 Hellerup
tlf. 01 62 05 35

Tid til kaffe

Der blev også tid til at drikke kaffe samtidig med, at Muskelsvindfondens perso-nale fik afprøvet nogle nye kørestole.

Hjælpemidler til børn

Socialrådgivere, skolelærere, er-goterapeuter og andre fagfolk, der arbejder med handicappede børn, har mulighed for at lære mere om børnenes behov for hjælpemidler. Hjælpemiddeltje-nesten i Århus Amt arrangerer i november 5 dagskurser om han-dicappede børns udvikling og behov for hjælpemidler.

Kurserne afholdes 9., 10., 11., 16. og 17. november. Alle dage fra kl. 9.00-15.30. Det er gratis at deltage i kurset. Yderligere oplysninger samt tilmelding til Hjælpemiddeltjenesten Århus Amtskommune Chr. X's vej 104 8260 Viby tlf. 06 11 04 22

Knud E. Dan ApS.

Fabrikation
Handel
Rådgivning

Midler til rengøring
og vedligehold

Lunikvej 40 - 2670 Greve Strand Telefon: 02 69 24 22

FREDENSBORG
BOG- & OFFSET
TRYKKERI ApS
REPRO & BOGBINDERI

Hammersvej 3 - 3480 Fredensborg

02-28 03 33

Revisionsfirmaet

Sigvald J. Hansen

reg.revisor FRR
STRANDVEJ 6
2100 KØBENHAVN Ø
01 20 99 00

Vestervang Byggemarked

Yderby - 4583 Sjællands Odde
Telefon 03 - 42 60 70

Sørensen & Nielsen

Fabrikvej - 8800 Viborg
Telefon 06 62 54 88

Erik Faarup 06 61 00 63
Kurt Jensen 06 62 83 50

VVS
OLIEFYR
BLIKKEN-
SLAGERI

Tilsluttet garantordningen

Drejer det sig om persontransport
m/u kørestol – kontakt da først V.B.T.

Specialister i alt alternativ
persontransport, store og
små biler, m/u lift.

Ring og få et uforbindende tilbud.

VOGNMÆNDENES BUS TRAFIK
02 43 11 43

Paul Bergsøes Vej 16-18, 2600 Glostrup

Varmeanlæg - Fjern-
varme - Varmepumper

Vand- og sanitets-
anlæg

VVS Bendixen ApS
RINGGADE 205 - SØNDERBORG - TLF. 42 14 11 - 42 82 37
VARME - VAND - SANITET

TOPKVALITET
når det gælder transport og materiel

RENAULT

Leasbiler

Frøde LAURSEN

Frøde Laursen A/S
Vitten - 8382 Hinnerup
Danmark
Tlf. 06 98 55 22

Al transport ind- og udland Spedition Fortoldning K. H. TRANSPORT VENDSYSSEL-DANMARK Vrejlev Møllevej 85 A 9760 Vraa 08-98 24 19 Bil tlf. 049-56 621	FAR! HVOR SKAL ALLE DEM. MENNESKER HEN SELVØLGELIG PÅ Kloster Cafeen Rådhusstræde 7 - 8900 Randers Telefon 06 42 11 23
GRÅN-P INDUSTRI BRODERI GRANHØJVEJ 16 . 8600 SILKEBORG TELEFON 06 82 36 55	poul erik aarøe's MALERFIRMA EFTERFØLGER HANS JØRGEN ANDERSEN & KAJ JAKOBSEN HERNINGVEJ 75, 9220 AALBORG ØST TELEFON 08 15 55 15 & 08 12 23 21 DMA - garanterer kvaliteten
Søger De rolige omgivelser, så er det Læsø. Perlen i det nordlige Kattegat. Vesterø Sømandshjem og Missionshotel, ved færgen, har værelser med adgang til bad, samt den gode mad. Smukke lokaler til turist- og rejseselskaber. Små priser. SØMANDSHJEM OG MISSIONSHOTEL 9950 VESTERØ - LÆSØ - TELEFON (08) 49 90 09	TOTAL-LEVERANDØR VI LEVERER LØSNINGER DER FUNGERER LEO VINTHER data KVISSEL ☎ 08 48 46 44 AUT. FORHANDLER AF FØRENDE SOFT- OG HARDWARE
Midt- og Vest Jyllands store gardinleverandør GARDINGÅRDEN GEDBOVEJ 18 . TVIS . 7500 HOLSTEBRO TLF. 07 43 55 00	 Nordisk Polering ApS 03-79 90 34 Skovvangsvej 2, 4720 Præstø Kvalitetsrengøring til konkurrencepriser ● Daglig rengøring: skoler kontorer institutioner fabrikker forretninger ● Hovedrengøring ● Specialrengøring ● Vinduespolering ● Tæpperensning
RANDERSBØREN er mere end trillebøre... 	SDR. STENDERUP MASKINSTATION V. Viggo Langhoff Gammel Ålborgvej 1A 6092 Varmark Telefon 05 57 11 37

Når indlæggelse er nødvendig

Lønnen bliver ikke pludselig indtaget, ligesom hjælperen ikke automatisk modtager en fyreseddel, hvis den handicappede bliver indlagt på hospitalet.

Det har Socialministeren meddelt Jørgen Lenger, SF, der havde bedt ministeren om at redegøre for hvilke regler der gælder, når en handicappet, som modtager hjælp efter den såkaldte »Århusordning«, indlægges på et hospital.

Ved kortvarige indlæggelser er der ingen problemer. Her vil hjælperen fortsat få sin løn ligesom man må regne med, at han/hun benytter lejligheden til at ordne opgaver i hjemmet samt foretager besøg på hospitalet.

Ved længerevarende indlæggelser kan der blive tale om opsigelser, men dette skal ske i overensstemmelse med den aftale, som er truffet ved hjælperens ansættelse.

I særlige tilfælde kan den handicappede også få lov til at benytte sine hjælpere under indlæggelsen, hedder det i svaret til Jørgen Lenger. Principielt er det sygehusets opgave at sørge for den nødvendige pleje, fastslår socialministeren:

»Men hvis der i en konkret situation opstår behov for ekstra

Selv om man bliver indlagt, skal hjælperen ikke fyres. Foto: Henrik Saxgren.

personer til ganske særlig pleje af en bestemt person, som i forvejen plejes i hjemmet af hjælperen ansat efter bistandslovens paragraf 48, stk. 3, er der ikke noget til hinder for, at sygehusvæsenet ved henvendelse til den

pågældende kommune og efter aftale med klienten og hjælperne kan anvende hjælperens arbejdskraft i en større eller mindre del af tiden mod en betaling, som aftales med kommunen, som det hedder i svaret.

De gode og dårlige hoteller

Handicappede på rejse skal have en fair chance for at vælge et egnet hotel. Det er baggrunden for, at 530 danske hoteller i øjeblikket er ved at blive kortlagt.

Hotellernes svar på en række spørgsmål, vil blive brugt til en klassificering (hotellerne får karakter efter hvor handicapegnet de er).

Der er tale om et nordisk projekt, betalt af Nordisk Ministerråd. Når undersøgelsen er afsluttet, vil alle oplysningerne blive udarbejdet datamatisk, og der vil derefter blive udarbejdet et hotelkatalog til vejledning for handicappede.

Højere pension

Fra 1. oktober sker der en mindre forhøjelse af pensionerne. Det er pristallet, der har udløst den 2. dyrtidsportion i 1987.

Fremover vil enlige pensionister uden væsentlige ekstraindtægter, som det hedder i pressemeddelelsen fra Socialministeriet, få 150,- kr. mere om måneden. Stigningen vil være på 141,- kr. til hver af parterne for ægtepar, hvor begge er pensionister.

På årsbasis er der tale om en stigning på 1.800 kr. for enlige pensionister og 1.692 kr. for hver samgift pensionist.

65-billetterne ændres

DSB har besluttet at ændre 65-billetterne. Fremover kan førtids- og folkepensionister købe enkeltbilletter med fuld rabat, ligesom der ikke længere vil være begrænsninger på rejser i week-ends og helligdage.

Dog vil pensionister kun kunne opnå 25% rabat fredag og søndag og i dagene omkring helligdage. De øvrige dage gives der 50% rabat på billetterne.

Som noget nyt kan pensionister også få rabat ved rejse mellem 2 nabostationer – tidligere var der kilometerbegrænsning – dog gælder dette ikke for hovedstadsområdet samt på Århus Nærbane.

For at kunne benytte en 65-billet, skal pensionister under 65 år anskaffe sig et DSB legimitationskort. Pensionister over 65 år skal kun dokumentere deres alder ved billetteringen.

Der er ændret i DSB's service over for pensionister. Foto: 2. Maj.

Gør Deres økonomi lettere med Budget-Service

**Armproteser
Benproteser
Korsetter
Underlivsbælter
Bandager - Fodtøj
Håndskårne træsko
Indlæg m.m.**

**ApS POUL DITLEV
ORTOPÆDISKE BANDAGERIER**

Morelvvej 4, Helsted - 8900 Randers - Tlf. 06 41 56 00
Medlem af Bandagistsammenslutningen af 1947 og
International Society for Prosthetics and Orthotics.
Godkendt af Socialstyrelsen.

Poul Ditlev privat: 06 42 95 70
Niels Ekstrand privat: 06 17 46 37
Finn Dollerup privat: 06 41 75 85
Bent V. Pedersen privat: 06 41 51 14
Holger Therkelsen privat: 06 98 30 51

Randers: 06 41 56 00 Århus: 06 17 47 00
Konsultation efter aftale daglig 8-16

Ungdomsgruppen

Gruppen inviterer til næste fællesweekend den 30. oktober til 1. november på Huelsbjerggård. Weekenden kommer til at handle om ferie. I indbydelsen til weekenden skriver ungdomsgruppen blandt andet: »Hvad vil du med din ferie? Vi vil se på forskellige feriemuligheder. Hvor tager man hen som ung med lommen tom eller fuld af det rene muld? Vi vil se på rejse-

brochurer, højskoleophold, hyttekataloger, benzinpriser, valutakurser og meget mere«. Der vil desuden blive holdt foredrag og vist lysbilleder fra en tur til USA.

Tilmelding til weekenden hos Flemming Larsen på tlf. 06 18 82 20 eller Tina Kirkegård på tlf. 01 49 75 75. Prisen pr. deltager er 100 kr., mens hjælperne naturligvis ikke skal betale.

Voksengrupperne

»Husk nu at skrive, at vi altid afslutter vore møder på Jacobs Pianobar i Vester-gade«. De ord fik Muskelkraft med på vejen, da der skulle indhentes nye mødedatoer for Voksengruppen i Østjylland. Men til datoerne. Voksengruppen i Østjylland mødes næste gang den 21. oktober på »Mølle-

stien« i Grønnegade. I skrivende stund er gruppen ved at planlægge emnerne for efterårets møder, hvilket vil blive omtalt nærmere i næste nummer af »Muskelkraft«. Alle er meget velkomne til gruppens møder. Øvrige datoer: se mødekalendareren.

... er der mon penge nok til en tur til Tunesien? Foto: Mogens Laier.

Mødekalendar

Kolding Lokalgruppe

Kolding Lokalgruppe

Gruppen har i løbet af sommeren været involveret i et par indsamlingsarrangementer. »Vi leverer musikken og får reklamen – Muskelsvindfonden får overskuddet« var lokalgruppens slogan for et musikarrangement på værtshuset

»Kridthuset« i Kolding. Arrangementet gav et overskud til Muskelsvindfonden på 4000 kroner. Desuden stod Kolding lokalgruppe for årets tombola på Vorbasse marked, som gav et overskud på godt 9000 kroner.

Også på Færøerne

Muskelsvindfonden når vidt omkring. En helt ny forældregruppe er netop startet på Færøerne med deltagelse af tre familier. Gruppen på Færøerne vil mest af alt komme til at fungere som en ny lokalgruppe for Muskelsvindfonden, da en af

arbejdsopgaverne blandt andet vil bestå i at udbrede kendskabet til Muskelsvindfondens arbejde. Kontaktperson for den nye gruppe er Søren Christensen, Harvid 8, Thorshavn, Færøerne.

Oktober

15. Bestyrelsesmøde for VB-Centret.
21. Voksengruppen Østjylland
29. Økonomiudvalgs-møde.
30.-1. (november) Ungdomsgruppen har fællesweekend på Huelsbjerggård.

November

8. Fælles bestyrelsesmøde VB-centret og Muskelsvindfonden.
11. Voksengruppen Østjylland.

13.-15. Kontaktudvalgs-weekend på Farsø Vandrehjem.
21.-22. Forældregruppen på Fyn holder under Brugeruddannelsen en weekend med temaet: »Samliv og samlivsproblemer«.
22. Voksengruppen på Fyn under Brugeruddannelsen holder tema-dag om hjælpemidler.
28.-29. Repræsentantskabsmøde i Muskelsvindfonden. Emne: budget 1988.

Hos de tyske venner

Den sidste weekend i maj var vi inviteret til et genvisit hos vores venner syd for grænsen - nærmere bestemt på halvøen Priwall, der ligger ud for Travemünde ved Lübeck fjord.

Vi ankom i alt 16 personer til dette træf - voksne som børn. Den første aften brugte vi på at hygge os sammen og lære hinanden at kende, idet der var mange nye med denne gang.

Fredag formiddag tog vi til Lübeck, hvor vi blev underholdt af marionetdukke-

ren som fremførte en operette. Efter forestillingen kørte vi en tur rundt i Lübecks gamle bydel og fik lejlighed til at gøre lidt indkøb.

Næste formiddag beskæftigede vi os med rygge og rygproblemer. Dr. med. Raimund Forst fra Aachen viste lysbilleder og fortalte om forskellige former for bandagering med hovedvægten lagt på korsetter. Overlæge Steen Bach Christensen fra Hillerød tog sig af emnet rygoperationer. Spørgelysten efter fo-

redragene var meget stor og nogle af mødedeltagerne fortsatte diskussionen både om eftermiddagen og om aftenen. Det viste sig i det hele taget, at »privat snak« i denne weekend ofte endte i »faglig snak« med emner som hjælpemidler, behandling, sociale forhold o.s.v.

Eftermiddagen var til fri disposition og nogle af os benyttede lejligheden til at tage til Travemünde, der lige den weekend fejrede sit 800 års jubilæum. Lør-

dag aften blev vi underholdt af karnevalsgruppen »Silvermøve« fra Lübeck. Gruppen har i øvrigt tidligere skænket en bus til den lokale afdeling af den tyske muskelsvindorganisation i Schleswig-Holstein.

Søndag efter morgenmaden var der opbrud, og vi tog afsked med vores værter med et ønske om et genvisit i Danmark i 1988.

Peder Pedersen

U-B-LET PERSONTRANSPORTERE: for gangbesværede, individuelt tilpasset den enkelte brugers behov, leveres som El- eller Benzindrevne modeller dækkende behovet for kørsel, Inde, Ude, eller kørsel på langtur eller i terræn, alt efter modelvalg imellem f.eks. MINI-PUT, MINI, MAXI-2, eller SUPER-MAXI. Farvevalg efter eget ønske.

FABRIKANTION & UDVIKLING: Hjemmemarked/Eksport.

Firmaet: U-B-LET ApS. Jens-Grønsvej nr. 16, 7100 Vejle, tlf. 05 85 80 22 & 05 85 82 83.

FORHANDLING/SERVICE/RESERVEDELE:

Vest for Storebælt.

Firmaet: Jørgen Iversen
Hydevadvej nr. 48,
6230 Røde-Kro.
Tlf.: 04 66 92 42.

AGENTURA/SERVICE/RESERVEDELE:

Øst for Storebælt.

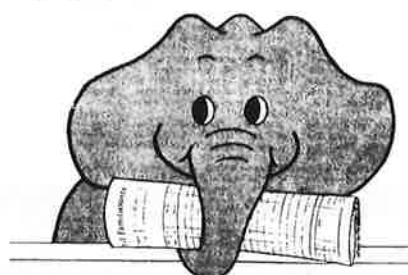
Firmaet: Henning Olsen
Aktæons-Alle' nr. 34,
2650 Hvidovre.
Tlf.: 01 78 09 25

 **Fremtiden kommer af sig selv
-det gør pengene ikke!**

Derfor er det vigtigt at vide, hvad pengene går til - også i fremtiden.

Med **Familiekonto** i Handelsbanken får De opstillet Deres personlige budget - De slipper for besvær med at betale regninger, og De afvikler Deres udgifter med et fast beløb hver måned.

Familiekonto...økonomisk tryghed.

HANDELSBANKEN
altid med i billedet

STATOIL 07 93 61 13
BILSTBUTIK DØGNTANK VÆRKSTED
STATOIL SERVICE DÆKSERVICE VEJSERVICE
KOLDBY Servicenter
V. HANNE & ANTON VIKKELSE
ODDESUNDVEJ 200 7752 SNEDSTED TLF. 07 93 61 13 GIRO 3 40 35 96

- direkte distributionsruter til:
- Norge
- Sverige
- Vesttyskland
- Benelux
- Østrig
- Schweiz
- Frankrig
- lagerfaciliteter
- flyttetransporter

ITM a-s - Mønten 7
DK-6000 Kolding
Telefon 05 53 42 11
Telex 51417 itm dk

BILER MED INVALIDEUDSTYR KØRESKOLE - UDLEJNING

DAMPEDERSEN

VALDEMARGADE 32 . 9000 ÅLBORG
TLLEFON 08 12 07 45

FÆRDIGBETON

FREDERIKSHAVN
Esbjerggade - Tlf. (08)

425466

Efter lukketid tlf. 08 46 21 13
9900 Frederikshavn - Biltlf. 049 70 012

DØGNAVAGT
EL SERVICE 07-95 26 40
EIVIND SCHÜSTER - Aut. installatør
Landevejen 15 - 7760 Hurup
HELTBOG

OLAF PETERSEN A/S

Vi leverer alt til tegnestuer og kontorer

INDUSTRIVEJ 17 . 6200 AABENRAA
TLF. 04 62 23 30

O. B. Johansen

Amdrupvej 9 - 9700 Brønderslev
Telefon 08 82 12 15

Nybygning - om- og tilbygning - reparation

Ingeniørfirma og Maskinfabrik
Ole Rømersv. 11 - 6100 Haderslev, tlf. 04-52 88 22

CARLSEN & NILOV aps

v/ R. Lorentsen & søn

TUELSBOGVEJ 11 . 4180 SORØ
TELEFON 03 63 00 22

STRATAG

Reparationer og
nytækning
4 generationers
erfaring
Medlem af Jydsk
Tækkemands Laug
TÆKKEMAND

Kurt Andersen
Heimdalsvej 19 . 7400 Herning. Tlf. 07 12 93 42

THYBORØN ISVÆRK A/s

Telefon 07 83 10 03

Vi kan producere 400 tons røris pr. døgn!
A/S Thyborøn Fryse- og Kølehus
7680 Thyborøn
Tlf. 07 83 10 03

Morsø Bakkefabrik og Trædrejeri

Furvej 2 - 7900 Nykøbing Mors
Telefon 07 72 15 05

MURER OG AUT. KLOAKMESTER

J. K. FREDBORG

NØRREMARKSVEJ 14 . 8832 SKALS
TLF. 06 69 60 35

Ulbjerg Taxi og Turist

4 - 14 - 24 - 50 persøners vogne
Handicapbus - 2 kørestole og 4 pers.

NB: Ny bus til 12 kørestole + 16 prs.

Ring og få et tilbud

Tingvej 6 - Ulbjerg

Telefon 06 69 70 25

ENTREPRENØRFIRMAET KARSTEN LUND ApS

AUT. KLOAKMESTER

HORSØVEJ 3, MOLLERUP, 8833 ØRUM, SDR. LYNØ
TLF. 06 65 25 11 . BIL TLF. 049-54 595

SMØRREBRØD

v/Esben Holten Larsen

Kolde og varme retter

Algade 58 - 4000 Roskilde

Telefon (02) 35 18 01

FABRIKATION/SALG AF GEARMOTORER

gear

B. J. GEAR as

VESTERVÆNGET 10-12
8381 MUNDELSTRUP

06 24 25 00

Kloak, dræning og gravearbejde.

Lev. af grus, sten og andet.

Planering af haver

Træfældning

Bobcat haves

Aut. Kloakmester

Lars Jørgensen

Kohavegyden 25

5672 Broby

Træffes bedst fra 6,00-8,00 samt efter kl. 15 og i weekends

Tlf. 09 63 23 21

Bil tlf. 049-65 821

Alt i nybygning
Tilbygning
Reparation
1. kl. murerarbejde

Tornby Murerforretning

v/Jens Chr. Sørig

Gl. Hirtshalsvej 22 A, Vidstrup
9800 Hjørring

Tlf. 08 97 74 67

FRAGTRUTEN

SÆBY - DYBVAD - AALBORG

SÆBY - ØSTERVRÅ - AALBORG

Tlf. 08 46 36 69

v/Kurt Jensen

Gasværksvej 59, 9300 Sæby

Privat: Emilievej 6

MURERMESTER

Niels Henrik Nielsen

Poul Gernessvej 10 - 7430 Ikast

Telf. 07 15 33 91

Biltelf. 049 73410

H. Serup Olesen Entreprenørforretning A/S

Forhandling af nye entreprenørmaskiner
Motordele - kæder - kardankryds og filtre

*Danmarks største varelager
i brugte maskiner*

Vejlevej 94, 7330 Brande

Tlf. 07 18 13 11

Telex 60769 - Telefax 07 18 13 32

BRUGSEN

SUPERMARKED

Vinderup - Telefon 07-44 14 22

Lokal- og interessegrupper

Vil du deltage i lokal- og interessegruppernes arbejde - kontakt da en af følgende personer:

Lokalgrupper

Kolding:

Peder Pedersen,
Almindingen 16, 6000 Kolding
tlf. 05 52 89 68

Århus:

Hanne Sørensen,
Ristrupvej 5, Mølballer, 8382 Hinnerup
tlf. 06 98 82 36

Esbjerg

Niels Gaj Nielsen,
Enghavevej 28, 6700 Esbjerg
tlf. 05 12 52 59

Fladså:

Kaja Henriksen,
Størtingevej 24, Størtinge,
4731 Brandelev
tlf. 03 76 42 68

Frederiksværk:

Knud Nielsen,
Irisvej 7, 3300 Frederiksværk
tlf. 02 12 59 39

København:

Tina Kirkegaard,
Hvidovregårds Allé 23 F, 2650 Hvidovre
tlf. 01 49 75 75

Næstved:

Familien Harpsøe,
Banetoften 15, 4700 Næstved
tlf. 03 73 29 25

Lolland:

Finn Laursen,
Friheden 24, 4900 Nakskov
tlf. 03 92 70 52

Falster:

Jørgen Estrup,
Ny Skolevej 26, Orehoved,
4840 Nr. Alslev
tlf. 03 84 60 66

Ungdomsgruppen

Koordinator:

Flemming Larsen,
Nørreport 24 st., 8000 Århus C.
tlf. 06 18 82 20

Østjylland:

Jan Sørensen,
Sandkåsvej 120, 8210 Århus V.
tlf. 06 15 23 40

Roskilde:

Bo Kristensen,
Parkvænget 15 st. m.f.,
4000 Roskilde
tlf. 02 36 98 38

Sjælland:

Tina Kirkegaard,
Hvidovregårds Allé 23,
2650 Hvidovre
tlf. 01 49 75 75

Sjælland:

Liselotte Bundgård,
Meddelbyvej 2, lejl. 2, 2610 Rødovre
tlf. 01 41 29 67

Nordsjælland:

Lene Maj Pedersen,
Frederikshave 22, st.th.,
3400 Hillerød
tlf. 02 26 76 09

København:

Kjeld Nielsen,
Gartnerøften 49, 2770 Kastrup
tlf. 01 52 14 19

København:

Knut Sandvik,
Århusgade 91, 2100 København Ø.
tlf. 01 26 38 42

Fyn:

Birte Malling Nielsen,
Græblingeløkken 36d,
5210 Odense NV
tlf. 09 94 35 27

Voksengruppen

Fyn:

Jørgen Suhr,
Nyvej 20, 5690 Tommerup
tlf. 09 76 14 17

Østfyn:

Anni Winther Christensen,
Kogsbøllevej 34A, 5800 Nyborg
tlf. 09 31 22 77

Østjylland:

Peter Kjørby,
Vesterport 8G, 8000 Århus C
tlf. 06 12 11 47

Syd/Vest/Midtjylland:

Ingelise Dahl,
Sortbærvej 16, Sejs, 8600 Silkeborg
tlf. 06 84 69 49

Sjælland:

Frank Steffensen,
Gadekærvej 28, 2500 Valby
tlf. 01 16 85 41

Kvindegruppen:

Janne Sander Knudsen,
Gadekærvej 28, 2500 Valby
tlf. 01 16 85 41

Forældregruppen

Fyn:

Annette Thomsen,
Løvsangervænget 10, 5210 Odense NV
tlf. 09 16 22 09

Nordjylland:

Flemming Terp,
Søndergade 71A, 9320 Hjørring
tlf. 08 28 19 91

Sjælland vest:

Anne og Bent Knudsen
Lærkevej 36, 4000 Roskilde
tlf. 02 36 39 28

Vestjylland:

Eva Korsgård
Valmuevej 79, 7500 Holstebro
tlf. 07 42 52 53

Sønderjylland:

Hans Gert Jacobsen,
Øster Gesten Mosevej 1, 6621 Gesten
tlf. 05 55 71 72

Færøerne:

Søren Christiansen,
Harvid 8, Fr - 100 Torshavn,
Færøerne, tlf. 009-298-16775

Myasthenia Gravis:

Sjælland:

Inge Nielsen,
Nyvej 3, 4291 Ruds-Vedby
tlf. 03 56 19 49

Resten af landet:

Knud Jensen,
Ormhøj 4, Døstrup, 9500 Hobro.
tlf. 08 55 71 86

Der er billeder og artikler som vi ikke bringer...

Men vi forsøger at gå tæt på mennesker og begivenheder, der har indflydelse på dagligdagen.

Vi holder læserne ajour med den seneste udvikling på Christiansborg og lader gerne en garvet debattør give et lovforslag et ord med på vejen. Men vi vælger også at lade forældrene til et handicappet barn fortælle om de problemer og kampe, der førte til en skilsmisse.

Vi fortæller historien bag udviklingen af et nyt hjælpemiddel og lader fagfolk vurdere fortrin og gener. Men vi lægger også spaltepads til beretningen om den irske fotograf Gene Lambert og viser hans portrætfotos af mennesker med handicaps.

Og hvis emnet er "sprængfyldt" nok, går vi gerne i dybden.

Vi var de første, som spurgte hvad de nye biomedicinske teknikker ville betyde for fremtidens syn på handicappede. Og for at give næring til debatten, lod vi filosofen Johannes Sløk, arvebiologen Søren Nørby og landsformand Evald Krog vende det store spørgsmål i luften.

Vi gjorde os også den ulejlighed at kigge på hvad samfundet får for de 8-900 mill. kr., der hvert år bruges til indkøb af hjælpemidler i Danmark. Bl.a. pegede vi lidt drilsk på bandagisternes mulighed for selv at bestemme priserne på deres produkter.

Selvfølgelig er der også reportager fra landsmøder, sommerlejr m.v. samt nyt fra interessegrupperne. Vi er Muskelsvindfondens tidsskrift, og disse informationer lægger vi stor vægt på. Men Muskelkraft er mere og andet end et medlemsblad. Derfor tror vi også, at du kan få udbytte af artiklerne.

Med andre ord. Hvorfor ikke tegne et abonnement? Muskelkraft udkommer 8 gange årligt, og er hver gang på ca. 56 sider. Prisen for et årsabonnement er kr. 175,-.

Eller du kan benytte lejligheden til at blive medlem af Muskelsvindfonden, så vil du også modtage Muskelkraft.

JA, jeg ønsker at tegne abonnement på tidsskriftet Muskelkraft
☐ kr. 175,-

JA, jeg ønsker at blive medlem af Muskelsvindfonden og modtage tidsskriftet Muskelkraft
☐ kr. 175,-

Navn:

Gade/vej:

Postnr./By:

BREV
Ufrankeret
svarforsendelse

274

Sendes
ufrankeret

Modtageren
betaler portoen

Muskelsvindfonden

Vestervang 41
8000 Århus C

MUSKELKRAFT

TØMRERMESTER
PETER ANDERSEN

Lad os tale om DECRA
- TAGET TIL DIT HUS
Gl. Landevej 113, Tødsø - 7900 Nyk. M.
Telefon 07 72 42 49

DANSK

NEDBRYDNINGSENTREPRISE ApS

09 12 29 01

NEDBRYDNING
ET JOB FOR
SPECIALISTER

KLORINFABRIKKEN A/S

Danelykke 3 - Hem
7800 Skive

Telefon 07 53 10 22

**E. Mortensen
& Søn A/S**

Kirkegade 26
3200 Helsingør

02 29 44 66

VVS-installatør
Aut. gas- vand-
sanitetsmester

Tilsluttet VVS-
branchens
garantiordning

**Ejgil Andersen
Skræddermester**

Sønderskovvej 55 - 6800 Varde

Telefon 05 29 82 63

SVALEREDEN KRO

v/ Anna Marie & Peter Klinge

Hovedvej A 10

08 46 13 90

4 nye dobbelværelser - selskabslokale 120 personer
+ a la carte 80 personer

Al jord- og kloakarbejde

**HØJTRYKSSPULING AF
KLOAKKER**

Døgnvagt

aut. Kloakmester

v/Hans P. Knudsen, tlf. 08 55 11 15 - 08 55 14 22

Boldrupvej 175 . Thorup . 9610 Nørager

RADIODIRIGEREDE

KØRETØJER

Havdrup Apotek

Skovvej 5

4622 Havdrup

Telefon 02 38 50 22

**Flytning og
Transport**

Møbelbusser,
gratis lån af flyttekasser
forsikringssum
op til 2 mill.

MØBEL-
OPBEVARING

GRINDSTED
FLYTTEFORRETNING

08 28 65 79

Få et tilbud inden De
beslutter Dem for at
flytte selv.

Flest fordele hos os!

9310 Vodskov

-kreativ
reproduktion
LITHO-SCAN

Havnegade 16 - DK 4220 Korsør
Telefon 03 57 62 11

MURERMESTER

VAGN E. JENSEN

H. C. ANDERSENSVEJ 116 . 7430 IKAST
TELEFON 07 15 26 30

**Alt tømrer- og snedkerarbejde
udføres - henvendelse**

HOLGER JENSEN

MARKDIGET 5 . 6950 RINGKØBING
TELEFON 07 32 13 18

5219

5527

MARY NIELSEN

HARLEKINVEJ 10

5270 ODENSE N

-DOKTOR! HVAD BLEV DET - EN DRENG ELLER EN PIGE?
-INGEN AF DELENE. DET BLEV EN HANDICAPPET.

